

دانشگاه جامع علمی - کاربردی

واحد بیمه ایران

**بررسی عوامل موثر بر مشارکت زنان در چرخه مدیریت بحران با تاکید بر
مرحله آمادگی و مقابله**

(مطالعه موردی گروه های دوام منطقه ۲ شهر تهران بزرگ)

سال ۱۳۹۲

فهرست عناوین:

فصل اول

- ۱-۱-مقدمه..... ۱
- ۱-۲-بیان مساله..... ۱
- ۱-۳-اهمیت و ضرورت موضوع..... ۲
- ۱-۴-هدف های تحقیق..... ۵
- ۱-۵-پرسش های تحقیق..... ۵
- ۱-۶-فرضیه های تحقیق..... ۶
- ۱-۷-شرح واژه ها و اصطلاحات تحقیق..... ۶

فصل دوم

- ۱-۲-مقدمه..... ۹
- ۲-۲-پیشینه تحقیق در ایران..... ۹
- ۲-۳-تعاریف پایه و مبانی نظری..... ۱۱
- ۲-۴-سطوح مشارکت..... ۱۲
- ۲-۵-مروری بر نظریات موجود در مشارکت..... 16
- ۲-۶-موانع مشارکت زنان در ایران..... 21
- ۲-۷-چارچوب کلان نظری تحقیق..... ۲۲

فصل سوم

- ۱-۳-مقدمه.....۲۵
- ۲-۳-روش انجام تحقیق.....۲۵
- ۳-۳-جامعه آماری.....۲۶
- ۴-۳-نمونه آماری.....۲۷
- ۵-۳-ابزار گردآوری داده ها.....27
- ۶-۳-اعتبار درونی پرسشنامه(روایی).....۲۸
- ۷-۳-اعتبار بیرونی پرسشنامه(پایایی).....۲۸
- ۸-۳-فرضیه های تحقیق.....30
- ۹-۳-روش تجزیه و تحلیل داده ها.....30

فصل چهارم

- ۱-۴-مقدمه.....۳۲
- ۲-۴-تحلیل جامعه شناختی نمونه.....۳۲
- ۳-۴-تحلیل توصیفی فرضیات.....۳۹
- ۴-۴-تحلیل همبستگی پیرسون.....۵۸
- ۵-۴-تحلیل رگرسیون.....۶۰

فصل پنجم

- ۱-۵-مقدمه.....۶۶

۶۶.....۲-۵- خلاصه و نتیجه گیری

۶۷.....۳-۵- پیشنهادات اجرایی، ساختاری

۷۰ .....۴-۵- پیشنهادها برای تحقیقات آینده

۷۱.....منابع

۷۳.....پیوست

فهرست جداول

- جدول ۳-۷-۱: محاسبه آلفای کرونباخ ۲۹
- جدول ۴-۲-۱: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱ پرسشنامه ۳۳
- جدول ۴-۲-۲: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲ پرسشنامه ۳۴
- جدول ۴-۲-۳: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۳ پرسشنامه 35
- جدول ۴-۲-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۴ پرسشنامه ۳۶
- جدول ۴-۲-۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال 5 پرسشنامه ۳۷
- جدول ۴-۲-۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۶ پرسشنامه ۳۸
- جدول ۴-۳-۱: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۷ پرسشنامه ۳۹
- جدول ۴-۳-۲: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۸ پرسشنامه ۴۰
- جدول ۴-۳-۳: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۴۱
- 9 پرسشنامه ۴۱
- جدول ۴-۳-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۰ پرسشنامه ۴۲
- جدول ۴-۳-۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۱ پرسشنامه ۴۳
- جدول ۴-۳-۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۲ پرسشنامه ۴۴
- جدول ۴-۳-۷: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۳ پرسشنامه ۴۵
- جدول ۴-۳-۸: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۴ پرسشنامه ۴۶
- جدول ۴-۳-۹: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۵ پرسشنامه ۴۷
- جدول ۴-۳-۱۰: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۶ پرسشنامه ۴۸
- جدول ۴-۳-۱۱: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۷ پرسشنامه ۴۹
- جدول ۴-۳-۱۲: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۸ پرسشنامه ۵۰
- جدول ۴-۳-۱۳: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۹ پرسشنامه ۵۱
- جدول ۴-۳-۱۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۰ پرسشنامه ۵۲

- جدول ۳-۴-۱۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۱ پرسشنامه..... ۵۳
- جدول ۳-۴-۱۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۲ پرسشنامه..... ۵۴
- جدول ۳-۴-۱۷: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۳ پرسشنامه..... ۵۵
- جدول ۳-۴-۱۸: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۴ پرسشنامه..... ۵۶
- جدول ۳-۴-۱۹: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۵ پرسشنامه..... ۵۷
- جدول ۴-۴-۱: تحلیل همبستگی چندگانه متغیرها..... ۵۸
- جدول ۴-۵-۱: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه اول (آموزش)..... ۶۰
- جدول ۴-۵-۲: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه اول (آموزش)..... ۶۰
- جدول ۴-۵-۳: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه اول..... ۶۱
- جدول ۴-۵-۴: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه دوم (فرهنگی-ارزشی)..... ۶۱
- جدول ۴-۵-۵: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه دوم..... ۶۱
- جدول ۴-۵-۶: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه دوم..... 62
- جدول ۴-۵-۷: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه سوم (خانوادگی)..... 62
- جدول ۴-۵-۸: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه سوم..... 63
- جدول ۴-۵-۹: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه سوم..... 63
- جدول ۴-۵-۱۰: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه چهارم (اقتصادی-اجتماعی)..... ۶۳
- جدول ۴-۵-۱۱: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه چهارم..... ۶۴
- جدول ۴-۵-۱۲: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه چهارم..... 64
- جدول ۴-۵-۱۳: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه پنجم (انگیزشی)..... 64
- جدول ۴-۵-۱۴: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه پنجم..... ۶۵

جدول ۴-۵-۱۵ : ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه پنجم.....۶۵

فهرست نمودارها

- نمودار ۲-۲-۱: مدل مفهومی مشارکت اجتماعی زنان.....۱۰
- نمودار ۲-۴-۱ : نردبان مشارکت پیشنهادی ارنشتاین.....۱۳
- نمودار ۲-۷-۱:مدل مفهومی پژوهش.....۲۴
- نمودار ۴-۲-۱: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱ پرسشنامه.....۳۳
- نمودار ۴-۲-۲: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲ پرسشنامه.....۳۴
- نمودار ۴-۲-۳: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۳ پرسشنامه.....۳۵
- نمودار ۴-۲-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۴ پرسشنامه.....۳۶
- نمودار ۴-۲-۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۵ پرسشنامه.....۳۷
- نمودار ۴-۲-۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۶ پرسشنامه.....۳۸
- نمودار ۴-۳-۱: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۷ پرسشنامه.....۳۹
- نمودار ۴-۳-۲: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۸ پرسشنامه.....۴۰
- نمودار ۴-۳-۳: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۹ پرسشنامه.....۴۱
- نمودار ۴-۳-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۰ پرسشنامه.....۴۲
- نمودار ۴-۳-۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۱ پرسشنامه.....۴۳
- نمودار ۴-۳-۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۲ پرسشنامه.....۴۴
- نمودار ۴-۳-۷: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۳ پرسشنامه.....۴۵
- نمودار ۴-۳-۸: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۴ پرسشنامه.....۴۶
- نمودار ۴-۳-۹: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۵ پرسشنامه.....۴۷
- نمودار ۴-۳-۱۰: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۶ پرسشنامه.....۴۸
- نمودار ۴-۳-۱۱: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۷ پرسشنامه.....۴۹

- نمودار ۴-۳-۱۲: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۸ پرسشنامه..... ۵۰
- نمودار ۴-۳-۱۳: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۹ پرسشنامه..... ۵۱
- نمودار ۴-۳-۱۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۰ پرسشنامه..... ۵۲
- نمودار ۴-۳-۱۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۱ پرسشنامه..... ۵۳
- نمودار ۴-۳-۱۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۲ پرسشنامه..... ۵۴
- نمودار ۴-۳-۱۷: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۳ پرسشنامه..... ۵۵
- نمودار ۴-۳-۱۸: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۴ پرسشنامه..... ۵۶
- نمودار ۴-۳-۱۹: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۵ پرسشنامه..... ۵۷

چکیده:

کشور ایران به علت وسعت، موقعیت جغرافیایی و تنوع اقلیمی جزء یکی از کشورهای بلاخیز دنیا است. و از این جهت رتبه ششم را در دنیا دارا می باشد. بحران های فراگیر و ملی به علت گستردگی حادثه، جمعیت بزرگ تحت تاثیر و محدودیت در ظرفیت پاسخ دهی ارگان های مسئول، در مدت زمان کوتاهی موجب ایجاد حجم بالایی از تقاضاهای امدادی، بهداشت و درمانی می شوند. و مدیریت آن نیازمند استفاده هماهنگ و به جا از تمام منابع مادی و انسانی کشوری و بین المللی است. تجارب حاصل از بحران های گذشته نشان می دهد که انجام عملیات واکنش اضطراری مقابله با بحران به تنهایی از عهده دولت ها خارج بوده و اجرای عملیات موفق و کاهش خسارات و تلفات سازمان های مسئول تنها در سایه تلاش های گروهی جامعه و مشارکت همگانی امکان پذیر خواهد بود. مشارکت فرایندی اجتماعی، عمومی، یکپارچه، چندگانه، چند بعدی و چند فرهنگی است که هدف آن کشاندن همه مردم به ایفای نقش در همه مراحل توسعه است. یکی از مباحث اساسی در زمینه مشارکت میزان بهره گیری درست و منطقی از توانایی ها و استعداد های نیروی انسانی هر جامعه است. در این راستا توجه به نقش زنان از اهمیت زیادی برخوردار است. چرا که زنان به عنوان نیمی از جمعیت تاثیر مستقیمی در میزان مشارکت افراد جامعه دارد، هدف هر جامعه ای به حداکثر رساندن رفاه اجتماعی و تسهیل شرایطی است که میزان مشارکت را افزایش دهد، است.

تحقیق حاضر می کوشد عوامل مؤثر بر مشارکت زنان در چرخه مدیریت بحران را شناسایی و بررسی نماید.

هدف آن، این است که با بررسی این موارد بتواند نکات و عوامل مهمی را که می توانند بر مشارکت زنان و چرخه مدیریت بحران تأثیر مثبتی داشته باشند، شناسایی نماید.

در فصل اول کلیاتی از تحقیق هم چون اهداف، پرسش ها و فرضیه ها بیان می شوند. سپس در فصل دوم به بررسی پیشینه تحقیق در ایران و سایر کشورها پرداخته می شود و مبانی نظری و الگوی مفهومی مطرح می شوند.

این تحقیق پژوهشی توصیفی-پیمایشی است. از جنبه هدف کاربردی است و از جنبه اجرا کتابخانه ای و میدانی است. ابزار مورد استفاده برای گردآوری اطلاعات، پرسشنامه و فیش تحقیقاتی بوده است. جامعه مورد مطالعه در این تحقیق گروه های دوام منطقه ۲ تهران هستند.

برای نمونه گیری از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای استفاده خواهیم نمود. نمونه ۶۰ نفر از اعضای دوام هستند که بصورت تصادفی خوشه ای انتخاب شده اند.

پرسشنامه ای که تهیه گردید شامل ۶ سوال جمعیت شناسی و ۱۹ سوال مربوط به متغیرها و شاخص ها بوده است.

برای تحلیل داده ها با استفاده از آمار پارامتریک و از آنجاییکه به علت سنجی خواهیم پرداخت روش آزمون رگرسیون و آزمون هم بستگی پیرسون برای تحلیل داده ها استفاده می کنیم.

نتایج آزمونها حاکی از تائید تمامی فرضیه ها می باشد.

با استفاده از نتایج حاصل از آزمون هم بستگی نتیجه می گیریم که:

عوامل اجتماعی-اقتصادی (سن، محل زندگی، استفاده از رسانه برای اطلاع رسانی، پایگاه اجتماعی و پایگاه اقتصادی) بیشترین تاثیر را در مشارکت زنان در مدیریت بحران دارند.

در رتبه دوم اثرگذاری ویژگی های درونی و انگیزشی (نوع دوستی، شجاعت فردی، خودشکوفایی) قرار می گیرند.

کلمات کلیدی: مدیریت بحران ، مشارکت زنان، گروه های دوام ، آموزش، ویژگی های فرهنگی، ویژگی های اقتصادی- اجتماعی

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

مشارکت یکی از معیارهای مهم جوامع مردم سالار و یکی از شرایط موفقیت توسعه جوامع محسوب می شود که به عنوان یک نیروی توسعه منابع انسانی در جوامع بدان نگریده می شود. در اینکه مشارکت زنان در هنگام بروز بحران و ایفای نقش آنان اهمیت دارد جای شک و تردیدی نیست.

1-2- بیان مساله

کشور ایران به علت وسعت ، موقعیت جغرافیایی و تنوع اقلیمی جزء یکی از کشور های بلا خیز دنیا است. و از این جهت رتبه ششم را در دنیا دارا می باشد. از ۴۰ نوع بلای طبیعی شناخته شده ۳۱ نوع آن در ایران اتفاق می افتد و تنها در دهه گذشته بلایای طبیعی خساراتی بالغ بر ۲۱۵۷ میلیارد ریال را به کشور ما وارد کرده اند. سیستم مدیریت بحران در ایران به علت مواجهه با بحران های منطقه ای از تجربه کافی در این زمینه برخوردار می باشد. و بهره گیری از سیستم اورژانس ، موسسات غیر دولتی چون هلال احمر و بسیج نیروهای مردمی می تواند به کنترل بحران ها بپردازد. بحران های فراگیر و ملی به علت گستردگی حادثه ، جمعیت بزرگ تحت تاثیر و محدودیت در ظرفیت پاسخ دهی ارگان های مسئول ، در مدت زمان کوتاهی موجب ایجاد حجم بالایی از تقاضاهای امدادی ، بهداشت و درمانی می شوند. و مدیریت آن نیازمند استفاده هماهنگ و به جا از تمام منابع مادی و انسانی کشوری و بین المللی است. در گذشته مدیریت بحران های فراگیر در ایران صرفا در ابعاد امداد و نجات و بازسازی بعد از حادثه خلاصه می شد و دیگر ابعاد مدیریت بحران از جمله پیشگیری ، کاهش اثرات مخرب ، آمادگی مقابله و پاسخ سریع در قالب یک فرایند منسجم و سازمان دهی شده به فراموشی سپرده می شد. ولی خوشبختانه در سالهای اخیر این روند نیز در کشور ما شروع شده است هر چند که نو پا بوده و نیاز به پیگیریهای بیشتر و اهمیت فراتر دارد.

مشارکت، فرایند درگیر شدن کلیه گروه های مردم در همه مراحل توسعه جهت ظهور توانایی ها، قابلیت ها و در نتیجه رشد و تعالی مادی و معنوی آنهاست و به همین خاطر شاید در سال های اخیر همواره در محافل علمی و سیاسی کشور، موضوع مشارکت شهروندان ، در صدر گفتمان های اجتماعی و سیاسی جامعه قرار داشته، همگان از آن به عنوان عنصری مهم در جهت رسیدن به توسعه پایدار سخن راندند.

تجارب حاصل از بحران های گذشته نشان می دهد که انجام عملیات واکنش اضطراری مقابله با بحران به تنهایی از عهده دولت ها خارج بوده و اجرای عملیات موفق و کاهش خسارات و تلفات سازمان های مسئول تنها در سایه تلاش های گروهی جامعه امکان پذیر خواهد بود. در جوامعی که به تدوین برنامه های آمادگی پیش از بحران مبادرت ورزیده اند ، میزان تلفات و عدم هماهنگی در انجام وظیفه محوله به نحو چشمگیری کاهش یافته است . در راستای تحقق اهداف مردم محوری و و افزایش مشارکت مردم و کارآمد شدن هر چه بیشتر سیستم مدیریت بحران شهر تهران جهت امداد رسانی بهینه و به هنگام در دقایق اولیه بحران بحران ، سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران مصمم به اجرای پروژه ایجاد گروه های داوطلب واکنش اضطراری در سطح محلات شهر تهران گردیده است . ایجاد تشکلهای کوچک، کارآمد و دانشمحرور در سطح محلات یکی از ضروریات کلانشهرهای بزرگ دنیا به شمار میآید. برای افزایش آمادگی شهروندان و ارتقاء ظرفیت مقابله به موقع و مؤثر میتوان تشکیلات مدیریت بحران را در رده محله و حتی پایینتری یعنی در سطوح همسایگی، خانوادگی و فردی فعال نمود. ایجاد گروههای داوطلب واکنش اضطراری محله، اقدام مهمی جهت توانمندسازی شهروندان در پاسخگویی و مقابله مناسب با اثرات ناشی از بلایای طبیعی میباشد. همچنین با ایجاد، سازماندهی و آموزش گروههای داوطلب واکنش اضطراری میتوان ابزار مهم و مؤثری را جهت افزایش توان مقابله با حوادث در سطح شهر در اختیار مدیران قرار داد.(سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران)

از طرفی اهمیت و جایگاه زنان و همچنین توان بالقوه آنها در حوزه های مختلف اجتماعی چه در سطح عملیاتی و اجرایی و چه در سطح سیاستگذاری و برنامه ریزی بر کسی پوشیده نیست. ویژگی خاص زنان در مدیریت بحران ایجاب می کند تا افراد دست اندرکار امور بحران به مشکلات زنان اشراف کافی داشته و قادر به شناخت مشکلات زنان در هنگام شرایط اضطراری و مدیریت بحران باشند. پژوهش های ملی و بین المللی موکد این نکته هستند که یکی از راه کارهای مواجهه صحیح با مشکلات و امور مرتبط با زنان این است که بخشی از امور مرتبط با مدیریت بحران در حوزه زنان به عهده زنان قرار گیرد.

تحقیق حاضر می کوشد عوامل مؤثر بر مشارکت زنان در چرخه مدیریت بحران را شناسایی و بررسی نماید. هدف آن، این است که با بررسی این موارد بتواند نکات و عوامل مهمی را که می توانند بر مشارکت زنان و چرخه مدیریت بحران تأثیر مثبتی داشته باشند ، شناسایی نماید.

1-3-1- اهمیت و ضرورت موضوع

در هنگام بروز سوانح طبیعی این احتمال وجود دارد که عملکرد بسیاری از ما تحت تاثیر شرایط روانی ناشی از شدت حادثه تغییر کند. در نتیجه این احتمال وجود دارد که در نحوه امداد رسانی به اقشار مختلف از زن و مرد و پیر و جوان با مشکلاتی ایجاد شود. کارشناسان با در نظر گرفتن این احتمالات به سراغ موضوعاتی از این دست رفته تا با هدف رفع نواقص، آمادگی نیروهای امدادی را برای مواجهه با حوادث احتمالی افزایش دهند. یکی از موضوعاتی که می‌تواند نحوه امداد رسانی به حادثه‌دیدگان را در زمان وقوع حوادث احتمالی تحت تاثیر قرار دهد، به تفاوت‌های جنسیتی میان زن و مرد باز می‌گردد. لذا برای مدیریت و تصمیم‌گیری بهتر در زمان بحران باید ملاحظات جنسیتی در سوانح، تفاوت‌ها و نیازهای جنسیتی در شرایط بحران، آسیب‌پذیری‌ها و نهادینه ساختن توجه به نیازهای ویژه زنان در شرایط اضطراری را در نظر داشت.

مردم آسیب دیده از سوانح معمولاً با توجه به شرایط اجتماعی، سن و سال، محل وقوع سوانح اعم از اینکه شهر یا روستا باشد و فرهنگ حاکم بر آن، ناتوانی‌های حرکتی که می‌تواند دائمی یا موقتی باشد و جنسیت آنها از آسیب‌پذیری متفاوتی در بحران برخوردارند. به عنوان مثال در سونامی سال ۲۰۰۵ اندونزی و سریلانکا نزدیک به ۸۰٪ کشته شدگان زن بودند که البته دلایل مختلفی برای این موضوع ذکر شده است که از آن جمله می‌توان به عکس‌العمل‌های متفاوت زنان و مردان در حمایت از خانواده در شرایط اضطراری اشاره کرد. این بدان معناست که سوانح طبیعی و وضعیت‌های بحرانی مربوط به آن تأثیرات عمیق متفاوتی بر زنان، دختران، مردان و پسران دارند و آنها را با خطرات و وضعیت‌های متفاوتی روبرو می‌کنند که تغییر نقش‌های جنسیتی تحمیلی به واسطه وقوع سوانح برای دختران و زنان مانند مسئولیت‌های جدید برای زنان سرپرست خانواده در بحران و عدم توانایی احتمالی آنان در دسترسی مناسب به خدمات و منابع غذایی و ایجاد خانوارهای تک نفره به سرپرستی مردان با نیازهای ویژه از آن جمله است. (وزیرپور، ۱۳۸۹)

موسسه تحقیقاتی ملل متحد برای توسعه اجتماعی، مشارکت را «کوشش‌های سازمان یافته برای افزایش کنترل بر منابع و نهادهای نظم دهنده در شرایط اجتماعی معین از سوی برخی از گروه‌ها و جنبش‌هایی که تا کنون از حیطة ی اعمال چنین کنترلی محروم و مستثنی بوده‌اند» تعریف می‌کند. بر مبنای این تعریف توانمندسازی گروه‌های محروم و جدا افتاده جهت ورود آنها به فرایند مشارکت در تصمیم‌سازی و نظارت بر امور مربوط به خود، از اهمیتی فزاینده برخوردار است. همچنین مشارکت را فرایندی دانسته‌اند که طی آن فرد از طریق «احساس تعلق به گروه و شرکت فعالانه و داوطلبانه در آن» به طور آزادی به فعالیت اجتماعی دست می‌یازد. (کمانرودی، همشهری

آنلاین) مشخص بودن آمال و اهداف مشارکت کننده از رهگذر آگاهی وی نسبت به عواقب کنش خویش منجر به مشارکت فعالانه، داوطلبانه و ارادی مشارکت کننده می شود. در اینجا «مشارکت کنشی است که از رهگذر آن شهروندان یک جامعه، شرایط تحقق انتظارات خود را مهیا می سازند.» بر این مبنا مشارکت «تعهدی فعالانه، آزادانه و مسئولانه» است که به عنوان یکی از سازوکارهای اعمال قدرت از درون جامعه برمی خیزد. (کائوتری، ۱۳۷۹، ص ۶). (رهنما، ۱۳۷۸، ص ۱۱۶) مشارکت را نوعی کنش هدفمند نیز دانسته اند که در فرایند تعاملی بین کنشگر و محیط اجتماعی او در جهت نیل به هدفهای معین و از پیش تعیین و تعریف شده نمود پیدا می کند. در نگاهی دیگر مشارکت را فرایند آگاهانه تقسیم قدرت و منابع کمیاب و فراهم سازی فرصت برای رده های پایین جمعیتی برای بهبود شرایط زندگی آنها عنوان نموده اند. وقتی مشارکت را به منزله فراگرد نیرومندسازی در نظر می گیریم مشارکت مبتنی بر سه ارزش «سهیم کردن مردم در قدرت و اختیار، راه دادن مردم برای نظارت بر سرنوشت خویش و باز گشودن فرصتهای پیشرفت به روی رده های زیرین جامعه خواهد بود. حاصل آن تسهیل در شنیدن صدای دیگران، احسان مالکیت نمودن، از میان بردن حاشیه نشینی، نیرومند ساختن ناتوانان و در هم شکستن فرهنگ سکوت خواهد بود» (طوسی ۱۳۷۰، ص ۸).

مشارکت پذیری محلی یکی از ظرفیت های با اهمیت اجتماعات انسانی است و به عنوان یکی از نتایج مطلوب سرمایه اجتماعی مورد سنجش قرار می گیرد. تغییر مناسبات قدرت شامل کسب نقش های جدید توسط زنان و از بین رفتن نقش سنتی مردان در شرایط بحران که ممکن است منجر به ایجاد تنش شود، نیازمند یک رویکرد مشارکتی جامعه محور در بحران با مشارکت زنان و مردان است. همچنین از آنجایی که مشارکت فعال مردم آسیب دیده از بحران در تشخیص نیازها و طرح ریزی و اجرای برنامه های پاسخ به آن نیازها بسیار موثر است و موجب پایداری برنامه ها می شود، لذا بدین ترتیب حرکت از مدیریت بحران به سمت مدیریت بحران جامعه محور مورد تأکید قرار می گیرد. (وزیرپور، ۱۳۸۹)

زنان به دلیل نقش های چندگانه خود، انسان هایی مؤثر بر فرآیند تحول و پویایی در مدیریت بحران می باشند زنان هم می توانند تأثیرگذار بر روند کلی حرکت در مدیریت بحران باشند و هم می توانند هدایتگر و تغییردهنده رفتارها و منش ها در مناطق آسیب دیده باشند. زنان غالباً می توانند به عنوان هدایتگران پر قدرت در موقعیت های بحرانی عمل نمایند. برای فراهم ساختن نقش هدایتگرانه زنان در مدیریت بحران، مشارکت آگاهانه آنان در این فرآیند بسیار حائز اهمیت است.

زنان می توانند نقش بسیار مهمی در گسترش فرهنگ ایمنی جامعه ایفا کنند و در مراحل مختلف یک بحران چه در عملیات پیشگیری و چه حین و پس از وقوع بحران از توانمندی های خود تا حد ممکن استفاده کنند. به اعتقاد

صاحب نظران باید به زنان قدرت بیشتری داد تا بتوانند در خصوص «ایفای نقش فعال در طراحی، تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و مشارکت در برنامه‌های کاهش خطرهای ناشی از زلزله» به عنوان بخشی از طرح توسعه ملی فعالیت کنند.

4-1- هدف های تحقیق

شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت زنان در مدیریت بحران.

اهداف فرعی:

شناسایی میزان تاثیر آموزش بر مشارکت زنان در مدیریت بحران.

شناسایی میزان تاثیر ویژگی‌های فرهنگی-ارزشی زنان بر مشارکت آنان در مدیریت بحران.

شناسایی میزان تاثیر ویژگی‌های خانوادگی زنان بر مشارکت آنان در مدیریت بحران.

شناسایی میزان تاثیر ویژگی‌های اقتصادی-اجتماعی زنان بر مشارکت آنان در مدیریت بحران.

شناسایی میزان تاثیر تمایل درونی و ویژگی‌های انگیزشی زنان بر مشارکت آنان در مدیریت بحران.

5-1- پرسش های تحقیق

پرسش اصلی:

چه عواملی بر مشارکت زنان در چرخه مدیریت بحران اثرگذارند؟

پرسش فرعی:

آیا آموزش زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است؟

آیا ویژگی‌های فرهنگی-ارزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است؟

آیا ویژگی های خانوادگی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است؟

آیا ویژگی های اقتصادی- اجتماعی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است؟

آیا تمایل درونی و ویژگی های انگیزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است؟

1-6- فرضیه های تحقیق

آموزش زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران تاثیر مثبت دارد.

ویژگی های فرهنگی- ارزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است.

ویژگی های خانوادگی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است.

ویژگی های اقتصادی- اجتماعی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است.

تمایل درونی و ویژگی های انگیزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است.

1-7- شرح واژه ها و اصطلاحات تحقیق

بحران: شرایطی است که در اثر حوادث، رخدادها و عملکردهای طبیعی و انسانی (به جز موارد موضوعه در حوزه های امنیتی و اجتماعی) به طور ناگهانی یا غیرقابل کنترل به وجود می آید و موجب ایجاد مشقت و سختی به یک مجموعه یا جامعه انسانی می گردد و بر طرف کردن آن نیاز به اقدامات اضطراری، فوری و فوق العاده دارد. (سازمان مدیریت بحران کشور)

مدیریت بحران: فرآیند برنامه ریزی، عملکرد و اقدامات اجرائی است که توسط دستگاههای دولتی، غیردولتی و عمومی پیرامون شناخت و کاهش سطح مخاطرات (مدیریت خطرپذیری) و مدیریت عملیات مقابله و بازسازی و بازتوانی منطقه آسیب دیده (مدیریت بحران) صورت می پذیرد. در این فرآیند با مشاهده پیش نشانگرها و تجزیه و تحلیل آنها و منابع اطلاعاتی در دسترس تلاش می شود به صورت یکپارچه، جامع و هماهنگ با استفاده از ابزارهای موجود از بحرانها پیشگیری نموده یا در صورت بروز آنها با آمادگی لازم در جهت کاهش خسارات جانی و مالی به

مقابله سریع پرداخته تا شرایط به وضعیت عادی بازگردد. به عبارتی مدیریت بحران، واکنشی است که هدف آن کاهش اثرات بلایای طبیعی و انسان ساخت با انجام برنامه ریزی، سازماندهی و بسیج کلیه امکانات و تجهیزات می باشد. (سازمان مدیریت بحران کشور)

چرخه مدیریت بحران: پیشگیری: مجموعه اقداماتی است که با هدف جلوگیری از وقوع حوادث و یا کاهش آثار زیانبار آن، سطح خطرپذیری جامعه را ارزیابی نموده و با مطالعات و اقدامات لازم سطح آن را تا حد قابل قبول کاهش می دهد.

آمادگی: مجموعه اقداماتی است که توانایی جامعه - دولت و مردم - را در انجام مراحل مختلف مدیریت بحران افزایش می دهد. آمادگی شامل جمع آوری اطلاعات، پژوهش، برنامه ریزی، ایجاد ساختارهای مدیریتی، آموزش، تامین منابع، تمرین و مانور است. آموزش شامل آموزشهای همگانی، تخصصی، نهادهای مدنی، صنایع و حرف، رسانه های گروه و صدا و سیما است.

مقابله: انجام اقدامات و ارائه خدمات اضطراری به دنبال وقوع بحران است که با هدف نجات جان و مال انسانها، تأمین رفاه نسبی برای آنها و جلوگیری از گسترش خسارات انجام می شود. عملیات مقابله شامل اطلاع رسانی، هشدار، جست و جو، نجات و امداد بهداشت، درمان، تأمین امنیت، ترابری، ارتباطات، فوریتهای پزشکی، تدفین، دفع پسماندها، مهار آتش، کنترل مواد خطرناک، سوخت رسانی، برقراری شریانهای حیاتی و سایر خدمات اضطراری می باشد.

بازسازی و بازتوانی: بازسازی شامل کلیه اقدامات لازم و ضروری پس از وقوع بحران است که برای بازگرداندن وضعیت عادی به مناطق آسیب دیده با در نظر گرفتن ویژگیهای توسعه پایدار، ضوابط ایمنی، مشارکت های مردمی و مسائل فرهنگی، تاریخی، اجتماعی منطقه آسیب دیده انجام می گیرد. بازتوانی نیز شامل مجموعه اقداماتی است که جهت بازگرداندن شرایط جسمی، روحی و روانی و اجتماعی آسیب دیدگان به حالت طبیعی به انجام می رسد. (سازمان مدیریت بحران کشور)

مخاطره: عبارت است از: «یک رویداد، پدیده یا فعالیت انسانی بالقوه مخرب که می تواند موجب بوجود آمدن تلفات جانی، مجروحیت، خسارت مالی، تخریب محیط زیست یا از هم گسیختگی اجتماعی و اقتصادی گردد. خطرات می توانند دارای شرایط نهفته ای باشند که ممکن است تهدیدی برای آینده به شمار رفته و از ریشه های متفاوتی منجمله طبیعی (زمین شناسی، هواشناسی آب، زیست شناسی) یا فرایندهای انسانی (تخریب محیط زیست و مخاطرات تکنولوژیکی) باشد. (سازمان مدیریت بحران کشور)

مشارکت: تعریف علمی: ایجاد نوعی احساس همبستگی و تعلق و تلاش جمعی میان افراد یک جامعه به منظور یک نظام عادلانه اجتماعی.

مشارکت از نظر لغوی بر وزن مفاعله به معنای شرکت دو جانبه و متقابل افراد برای امری می‌باشد. از منظر جامعه‌شناختی مشارکت نوعی فرایند تعاملی چند سویه است.

فرهنگ انگلیسی آکسفورد مشارکت را، کنش یا واقعیت شرکت داشتن و سهم داشتن معنی کرده است که در این معنا مشارکت می‌تواند.

تعریف عملیاتی: منظور از مشارکت در پژوهش حاضر میزان همکاری‌گروه‌های دوام در فرآیند آماده‌سازی و مقابله مدیریت بحران است که از طریق اجرای پرسش‌نامه‌ی دست‌ساخته به دست می‌آید.

مشارکت فرایندی اجتماعی، عمومی، یکپارچه، چندگانه، چند بعدی و چند فرهنگی است که هدف آن کشاندن همه مردم به ایفای نقش در همه مراحل توسعه است.

داوطلب واکنش اضطراری محله: داوطلب مدیریت بحران محله فردی است که به افزایش ایمنی در جامعه با فعالیت در گروه سازمان یافته اعتقاد دارد و در این راستا علاقمند به ارائه کمک‌های فیزیکی و فکری به ساکنین محله بدون انتظار هیچ گونه نفع شخصی می‌باشد. این افراد از دانش کافی در خصوص وقوع بحران‌های احتمالی و خطرات ثانویه ناشی از وقوع آنها برخوردار می‌باشند و آمادگی مقابله با بحران را داشته و می‌توانند در جهت کاهش تلفات جانی و مالی ناشی از وقوع بحران تلاش کنند. (سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران)

فصل دوم

مبانی نظری پژوهش و مروری بر

تحقیقات پیشین

یکی از مباحث اساسی در زمینه مشارکت، میزان بهره‌گیری درست و منطقی از توانایی‌ها و استعدادهای نیروی انسانی هر جامعه است. بر این پایه مشارکت یکی از موضوعات مورد توجه علوم مختلف است که مباحث زیادی را به خود اختصاص داده است. در این راستا توجه به نقش زنان از اهمیت زیادی برخوردار است. از آنجاییکه زنان به عنوان نیمی از جمعیت، تاثیر مستقیمی در میزان مشارکت افراد جامعه دارند، هدف هر جامعه‌ای، به حداکثر رساندن رفاه و امنیت و تسهیل شرایطی است که مشارکت را افزایش دهد. در جامعه‌ای که مشارکت زنان بیشتر باشد میزان آسیبها در هنگام بروز بحران کمتر خواهد بود. با توجه به ساخت سنی-جنسی جمعیت کشور در سرشماری ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵ مشاهده می‌شود که نزدیک به نیمی از جمعیت کشور (۴۹.۲٪) را زنان تشکیل می‌دهند ولی بنا به دلایل گوناگون نقش آنها در فعالیتهای مشارکت در مدیریت بحران گسترش نیافته است.

۲-۲- پیشینه تحقیق در ایران

۲-۲-۱- بررسی دیدگاه زنان نسبت به مشارکت اجتماعی و شناسایی متغیرهای اثرگذار بر آن

این تحقیق مطالعه موردی در آذربایجان غربی می‌باشد که توسط دکتر مرضیه عارفی انجام شده است. وی در این تحقیق عواملی را که سبب می‌شود که زنان نتوانند براحتهای وارد صحنه‌های مختلف جامعه شوند را مورد بررسی قرار می‌دهد. عوامل مورد بررسی در این تحقیق شامل عوامل اجتماعی، فرهنگی، حقوقی، آموزشی هستند.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که نگرش زنان در مورد مشارکت اجتماعی می‌تواند از پایگاه اجتماعی، تحصیلات، سابقه کار، تجربه، سن و میزان درآمد آنان نشأت بگیرد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که پاسخ زنان در خصوص عواملی که باعث می‌گردد در جامعه فعال تر و پویا تر عمل کنند یا در باره عوامل بازدارنده حضورشان از زوایای تحقیق قابل تعمق و تفسیر است. وی عوامل تسهیل کننده مشارکت را ابعاد فردی، خانوادگی، آموزشی و اجتماعی در نظر می‌گیرد.

۲-۲-۲- تبیین رابطه میزان تحصیلات زنان روستایی با مشارکت اجتماعی آنان.

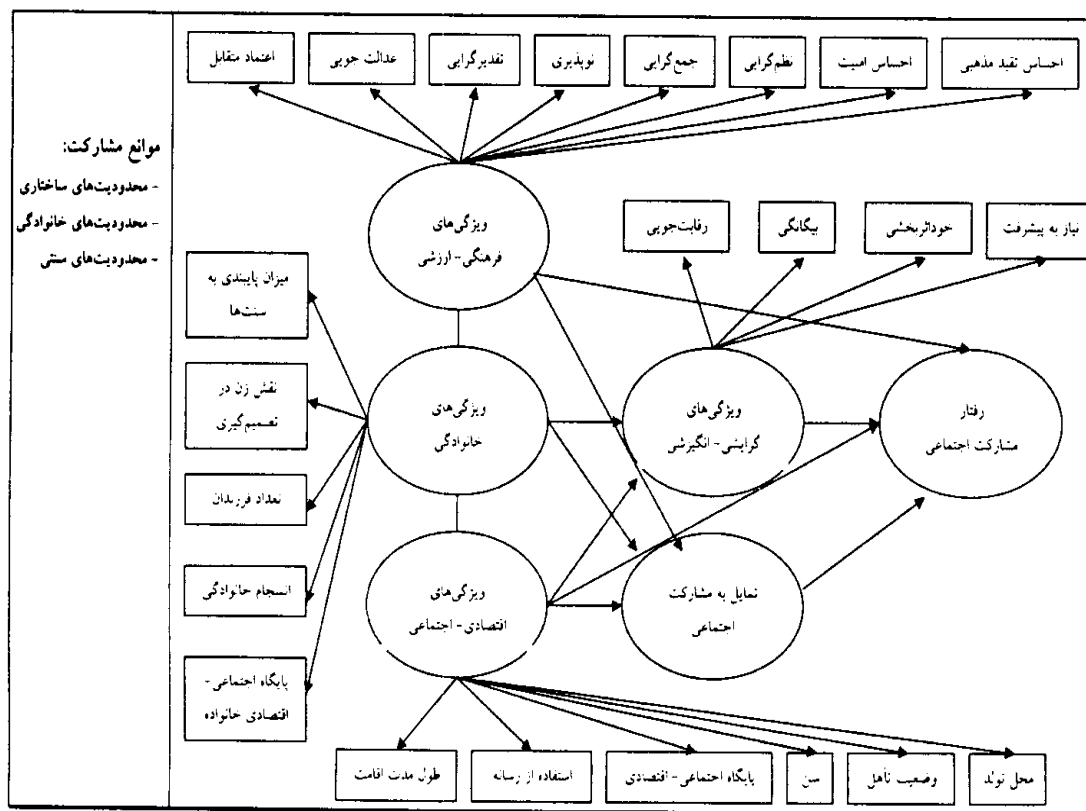
این تحقیق توسط قربانعلی سبکتکین در سال ۱۳۷۳ جهت کسب کارشناسی ارشد در دانشکده علوم انسانی تربیت مدرس انجام گردیده است. مفهوم مشارکت اجتماعی که در این تحقیق مد نظر بوده است شامل مشارکت در زمینه

های مذهبی، فرهنگی، سیاسی و مشارکت اقتصادی می باشد. در این تحقیق عوامل فردی مانند تحصیلات و سن موثر بر مشارکت شناخته گردید و موانعی چون فرهنگ و استقلال مالی به عنوان موانع عمده در مشارکت زنان روستایی شناخته شد.

۲-۲-۳ مشارکت اجتماعی زنان

طرح پژوهشی مشارکت زنان که در سال ۱۳۸۱ در مرکز مطالعات و تحقیقات زنان دانشگاه تهران صورت گرفته و بر همین اساس خانم دکتر ژاله شادی طلب مقاله تحت عنوان "مشارکت اجتماعی زنان" در سال ۱۳۸۲ را به رشته تحریر در آورده اند.

نمودار ۲-۲-۱: مدل مفهومی مشارکت اجتماعی زنان

سایر مطالعاتی که در این زمینه با اهداف و خروجی های متفاوت صورت گرفته است که از آن جمله می توان به

- پایان نامه ای تحت عنوان " بررسی الگوی تطبیقی مشارکت مردم در مدیریت بحران در آمریکا، ژاپن، ترکیه و ایران " توسط خانم سمانه کشور دوست در سال ۱۳۸۷ انجام شده است.

- پایان نامه ای تحت عنوان " مشارکت مردم در شهرسازی و مدیریت بحران " توسط آقای احمد زجاجی در سال ۱۳۸۵ انجام شده است.
- پایان نامه دیگری تحت عنوان " بررسی عوامل مؤثر بر اثربخشی مدیریت بحران " توسط آقای احمد قریشی تبار در سال ۱۳۸۴ تهیه شده است.
- مقاله ای تحت عنوان " آسیب شناسی مشارکت زنان در جامعه معاصر ایران " توسط آقای محسن خلیلی در سال ۱۳۸۶ ایجاد گردیده.
- "بررسی دیدگاه زنان نسبت به مشارکت اجتماعی و شناسایی متغیرهای اثر گذار بر آن" این تحقیق مطالعه موردی در آذربایجان غربی می باشد که توسط دکتر مرضیه عارفی انجام شده است. وی در این تحقیق عواملی را که سبب می شود که زنان نتوانند به راحتی وارد صحنه های مختلف جامعه شوند را مورد بررسی قرار می دهد. عوامل اصلی مورد بررسی در این تحقیق شامل عوامل اجتماعی، فرهنگی، حقوقی و آموزشی هستند. نتایج این تحقیق نشان می دهد که نگرش زنان در مورد مشارکت اجتماعی می تواند از پایگاه اجتماعی، تحصیلات، سابقه کار، تجربه، سن و میزان درآمد آنان نشأت بگیرد.
- Women's participation in disaster relief and recovery, yonder, Ayse et al., 2005
- Role of women in Disaster preparedness, Latha, Mazumder Krishnadas, 2007
- Learning of Women's Role in Each Phase of Disaster Management through Community Empowerment, Hanindya K Artati, 2011

۲-۳- تعاریف پایه و مبانی نظری

مشارکت از حیث لغوی به معنای درگیری و تجمع انسانها برای منظوری خاص می باشد. در مورد معنای اصطلاحی آن بحث های فراوانی شده است ولی در نهایت جوهره اصلی آن را می توان درگیری، فعالیت و تاثیر پذیری دانست. مشارکت را به صورت زیر تعریف کرد. مشارکت درگیری ذهنی و عاطفی اشخاص در موقعیت های گروهی است که آنان را برمی انگیزد تا برای دستیابی به هدف های گروهی یکدیگر را یاری دهند و در مسئولیت کار شریک شوند. با توجه به تعریف فوق، مشارکت تنها به کوشش های بدنی محدود نمی شود، در مشارکت خود شخص درگیر است و تنها مهارت و تواناییهای وی یا امکانات فراهم شده توسط او درگیر نیست و این درگیری ذهنی عاطفی است نه جسمانی. اگر انسان احساس کند که بصورت واقعی در حرکت های کالبدی مشارکت داده شده است به خود درگیری دست نمی یابد. (طوسی، محمد علی، ۱۳۷۰، ص ۵۴)

در این تعریف سه جزء مهم قابل تشخیص وجود دارد:

- ۱- درگیری ذهنی و عاطفی به کوشش های بدنی محدود نمی شود، در مشارکت خود شخص درگیر است و تنها مهارت و تواناییهای وی یا امکانات فراهم شده توسط او درگیر نیست و این درگیری ذهنی عاطفی است نه جسمانی.
- ۲- یاری رساندن، هر فردی در روند انجام مشارکت این فرصت را می یابد که از قابلیت ها، قوه ابتکار و قدرت خلاقیت خود برای دستیابی به اهداف گروهی استفاده نماید. مشارکت چیزی بیش از گرفتن موافقت از یک جمع برای انجام تصمیمات اتخاذ شده است. مشارکت در واقع یک داد و ستد اجتماعی دو سویه است. در واقع در مشارکت نقش اصلی با مشارکت کننده است که می کوشد ضمن ارائه توانایی های خویش با همسو کردن آن با توانمندی های دیگر اعضا به جمع کمک کند تا به اهداف از پیش تعیین شده دست یابند.
- ۳- پذیرش مسئولیت، مشارکت هنگامی تحقق می یابد که احساس بی تفاوتی و عدم مسئولیت جای خود را به احساس همبستگی و مسئولیت بدهد.

در مجموع با توجه به تعریف فوق می توان وجه مشترک تعاریف ارائه شده را عنصر آگاهانه و ارادی بودن مشارکت در کنار عنصر تصمیم گیری و کنترل افراد برای امور مربوط به خویش از طریق مشارکت تعیین نمود.

مشارکت با پاداشی که افراد درگیر آن بدست می آورند ارتباط دارد. افراد در زندگی اجتماعی خود نیازمند دستیابی به قدرت، رقابت، اعتبار، شهرت، اطاعت، مسئولیت پذیری و دیگر غرایزند. یکی از راه های تامین این نیازها مشارکت است. تفاوت های شخصیتی و خصوصیات افراد در ایجاد علاقه برای پاسخ گویی به انگیزه ها بسیار مهم است. بطور کلی علاقه افراد به مشارکت را می توان در حوزه انگیزه های روانی به این عوامل ارتباط داد.

۲-۴- سطوح مشارکت

«آرنشتاین» مشارکت را فرایند سهیم شدن مردم در قدرت جهت تاثیرگذاری بر رفتار دولت می داند. از نظر وی مشارکت توزیع مجدد قدرت است که در سطوح مختلف اتفاق می افتد. آرنشتاین هشت سطح مشارکت شهروندان را بر روی نردبانی موسوم به «نردبان مشارکت آرنشتاین» از یکدیگر تفکیک می کند و به نمایش می گذارد.

پله های نردبان آرنشتاین، از این بخش ها تشکیل شده است؛

۱. کنترل شهروندی. ۲. قدرت تفویض شده. ۳. شراکت. ۴. تسکین بخشیدن. ۵. مشاوره. ۶. اطلاع رسانی. ۷. درمان. ۸. دستکاری و ظاهر فریبی.

نمودار ۲-۴-۱: نردبان مشارکت پیشنهادی ارنشتاین

قدرت شهروندان	Citizen control	۸- اختیار شهروندان
	Delegated power	۷- قدرت تفویض شده
	Partnership	۶- شراکت
مشارکت جزئی	Placation	۵- تسکین بخشیدن
	Consultation	۴- مشاوره
	Information	۳- اطلاع رسانی
محرومیت از مشارکت	Therapy	۲- درمان
	Manipulation	۱- دستکاری و عوام فریبی

در پایین ترین سطح نردبان ارنشتاین، هیچ قدرتی برای شهروندان، متصور نیست؛ به عبارت دیگر، عدم مشارکت در دو رده خود را نشان می دهد که وی آنها را ظاهر فریبی و درمان می نامد. بر اساس نظر ارنشتاین، بعضی از سازمان های دولتی، شکل های ساختگی از مشارکت را تدارک دیده اند که هدف واقعی آنها، آموزش شهروندان برای قبول کارهایی است که از قبل تکلیفش روشن شده است. در پلکان بعدی، نزدیک به پایین نردبان، شکل دیگری از عدم مشارکت، معرفی می شود که درمان نام گرفته است. این نوع عدم مشارکت، هم غیر صادقانه و هم خودخواهانه است. در این جا، هدف پیدا کردن راه و چاره ای برای دیدگاه ها و رفتارهایی است که یک مؤسسه خودش با آنها موافق نیست، اما در زیر سرپوش نظرخواهی از شهروندان چنین چیزی را اعلام می کند. پله های دیگر این نردبان که به عنوان یک قدم اولیه ی مفید، توجیه شدنی است، اطلاع رسانی و مشاوره است. آگاه کردن شهروندان از حقایق موجود در مورد برنامه های حکومت و حقوق و مسئولیت های آنان و راهکارهای موجود، به خصوص اگر طوری طراحی شده باشد که جریان اطلاعات یکسویه نباشد، گامی مثبت در جهت حرکت به سوی جلب مشارکت شهروندان به شمار می آید.

مشاوره و کسب نظر شهروندان، در صورتی که واقعی باشد، مفید است. به طور مثال، بررسی های نظرخواهی از شهروندان ممکن است اطلاعات واقعی را در اختیار تصمیم گیرندگان قرار دهد ولی اگر تنها روش مشارکت باشد، نقش زیادی در

تضمین به کارگرفتن دیدگاه های شهروندان به طور مؤثر و جدی نخواهد داشت و شهروندان نیز فاقد این قدرت خواهند بود که ناظر به کارگیری دیدگاه های شان به وسیله ی قدرتمندان باشند.

تسکین بخشیدن و فرونشاندن خشم شهروندان پله ای از نردبان مشارکت است که بر اساس آن مدلی از مشارکت ارائه می شود که نتیجه اش بهره مند شدن شهروندان ضعیف از سهمی است که از آن طریق خشم شان فرو می نشیند و به طور موقت تسکین می یابند. این مدلی رضایت بخش برای مشارکت واقعی به نظر نمی رسد. ارنشتاین، این سه پله از نردبان مشارکت را زیر عنوان مساوات طلبی نمایشی قرار می دهد. به عبارت دیگر، هنوز اقتدار یافتن شهروندان در مفهوم کنترل آنان بر برنامه ها و اجرای آن تحقق نمی یابد و حق تصمیم گیری نهایی برای صاحبان قدرت باقی می ماند. در بالاترین پله های این نردبان، شراکت، قدرت تفویض شده و کنترل شهروندی به عنوان شکل های واقعی تری از مشارکت شهروندی شناسایی و مطرح می شود.

ارنشتاین مشارکت واقعی را در نردبان هشت پله ای خود، در بالاترین جایگاه می بیند. زیرا آن را نشانگر توزیع قدرتی می داند که از طریق مذاکره به دست می آید. اما مخالفان کنترل شهروندی بحث های زیادی مطرح کرده اند، از جمله اینکه چنین نظارتی از سوی شهروندان به طور جدی سدّ راه ارائه ی خدمات عمومی می شود. همچنین ممکن است هزینه بر و نارسا باشد و امکان سوء استفاده را به افراد فرصت طلب بدهد. ولی امروزه همکاری بخش عمومی، خصوصی و غیر دولتی امری مورد پسند و مطلوب به شمار می آید.

هر چند این نردبان هشت پله ای از مشارکت شهروندی در واقع بیانی ساده از مفهومی بس پیچیده است، اما به روشن شدن نکته ای که بسیاری از افراد آن را فراموش کرده اند کمک می کند؛ و آن اینکه مشارکت شهروندان، در سطوح مختلف و درجات متفاوت تحقق می یابد. به عبارت دیگر، بین وارد شدن در مشارکتی تشریفاتی و ساختگی، و مشارکتی که نشانگر قدرت واقعی برای اثر گذاشتن بر نتایج فرایند مشارکت است، تفاوت وجود دارد. این نکته ی بسیار مهمی است که باید در تمامی برنامه های مدیریت شهری و حکمرانی شهری مورد توجه متخصصان برنامه ریزی و مدیریت و سیاستگذاران قرار گیرد.

با آنکه مشارکت عمومی تقریباً همیشه به عنوان امری مطلوب به حساب می آید، لکن ایجاد چنین مشارکتی در سطح وسیع کار ساده ای نیست و برنامه ریزان شهری در عمل برای جلب مشارکت شهروندان با مشکل روبرو می شوند. افزایش توجه و تأکید مجامع بین المللی به نقش مشارکت در امر برنامه ریزی و توسعه، دامنه ی تحقیقات و بررسی های مربوط به فرایند مشارکت و ابعاد و سطوح مختلف آن در زمینه های مختلف را نیز گسترش داد. پس از بحث

ارنشتاین در قالب نردبان مشارکت شهروندی صاحب نظران و پژوهشگران دیگری نیز به این مقوله پرداختند. پل در سال ۱۹۸۸ چهار سطح را برای مشارکت در اجتماعات محلی شناسایی کرد، که به ترتیب عبارتند از:

سطح اول: تسهیم اطلاعات (پایین ترین سطح).

سطح دوم: مشاوره.

سطح سوم: تصمیم گیری.

سطح چهارم: اقدام به عمل (بالاترین سطح)

کانر نیز نردبان جدیدی از مشارکت شهروندی را (با هفت پله) پیشنهاد می کند که پایین ترین پله های آن آموزش و بازخورد اطلاعات و بالاترین سطح، دادخواهی و عزم پیشگیری است. (مجله ی مدیریت شهری، ۱۳۸۰، ص ۴۵).

مشارکت در اغلب متون، عمدتاً به معنای شرکت کردن با یکدیگر در انجام کاری و شریک شدن در منابع کار آمده است. چنانچه کلمه معادل اصطلاح انگلیسی است که این کلمه از ریشه به معنای قسمت، جزء و بخش گرفته شده است و به معنی سهیم شدن در چیزی و یا گرفتن قسمتی از آن چیز معنا می دهد. (حامد مقدم، احمد، ۱۳۷۰، ص ۵۰۹)

حرکتهای اجتماعی بر پایه نوعی وفاق اجتماعی آغاز می گردد و گاه با همدلی هزاران نفر در جهت تحقق هدفی معین حرکت می کنند که خود از جمله انواع مشارکت به حساب می آید. علاوه بر این با شکل گرفتن مشارکت قواعدی بر گروه اجتماعی و روابط اجتماعی بین اعضای گروه حاکمیت می یابد که سبب بروز نوعی رفتار گروهی یا جمعی است. بالاخره باید توجه داشت که بخش اعظم مشارکت های جمعی در دل نهادهای اجتماعی، خانواده، اقتصاد و سیاست رخ می دهد.

هدف مشارکت در واقع تعیین کننده پسوندهای مشارکت است و با هدف مشارکت اشکال مختلف آن موضوعیت پیدا می کند. بدین ترتیب می توان از مشارکت اقتصادی، مشارکتهای خانوادگی، محله ای، روستایی، شهری، جامعه ای، سیاسی، آموزشی، ورزشی، فرهنگی و مشارکت ها یداوطلبانه سخن به میان آورد. بدیهی است که تمامی انواع یاد شده و صدها نوع دیگر مشارکت تماماً فرآیندی اجتماعی است و از قانونمندی های فرآیندهای اجتماعی، روابط اجتماعی، گروه های اجتماعی و رفتار گروهی تبعیت می نماید. مشارکت را می توان دارای انواعی دانست که در ادامه بدان اشاره می کنیم:

الف- مشارکت اقتصادی

مشارکت اقتصادی ناظر است بر کوشش جمعی دو نفر یا بیشتر در جهت منافع مادی که معمولاً با شاخصی چون سودبری مشخص می‌شود. مشارکت اقتصادی ساختماندترین و در عین حال قدیمی‌ترین نوع مشارکت است.

ب- مشارکت فرهنگی

مشارکت فرهنگی که با مشارکت سیاسی سخت مرتبط است به نوعی از مشارکت گفته می‌شود که آحاد مختلف مردم را به مشارکت در تولید فرهنگ و ارتقای فرهنگ افراد فرا می‌خواند.

ج- مشارکت سیاسی

مشارکت سیاسی مطابق با تعریف دایره‌المعارف بین‌المللی علوم اجتماعی به شکل زیر است:

مشارکت سیاسی فعالیت داوطلبانه افراد جامعه در انتخاب رهبران و شرکت مستقیم و غیر مستقیم در سیاست‌گذاری عمومی است. (مصفی، ۸، ۱۳۷۵)

بر اساس نظر اندیشمندان مشارکت سیاسی را می‌توان به سه بعد تقسیم و آنرا مطالعه نمود

مشارکت بسیجی یا همگانی

مشارکت از طریق نهادهای مدرن مشارکتی

مشارکت از نوع خاص و سنتی زنان

۲-۵- مروری بر نظریات موجود در مشارکت

اصولاً در مورد مشارکت زنان در علوم اجتماعی نظریه‌های متعددی وجود دارد که در اینجا در سطح بسیار وسیع آنها را به دودسته تقسیم کرده ایم سپس تقسیمات داخلی هر دسته را بیان خواهیم کرد.

۲-۵-۱- نظریه‌های اقتصادی

الف- نظریه نئوکلاسیک

ب- نظریه های نقش اقتصادی

۲-۵-۲- نظریه های جامعه شناختی

الف- نظریه شبکه

الیزابت بات در کتابش خانواده و شبکه اجتماعی به درجه تفکیک نقش های زن و شوهر و ارتباطش با میزان تراکم شبکه ای می پردازد. هرچه ارتباط شبکه خویشاوندان، دوستان و همسایگان نزدیکتر و هرچه این شبکه ها متراکم تر باشند رابطه زن و شوهر تفکیک شده تر بوده و بیشتر تابع سلسله مراتب است. (سگالن، ۲۵۴، ۱۳۷۵)

ب- نظریه نوسازی

نظریه نوسازی بر این عقیده است که رشد تکنیکی ناشی از صنعتی شدن باعث تغییر ساخت شغلی، فرصتهای تحصیلی و ترکیب خانواده در اقتصاد پولی می شود. اقتصاد جدید ملازم با صنعتی شدن موجب ایجاد صنایع خدماتی و رشد مشاغل طبقه متوسط گردیده که مشارکت زنان از ویژگی های آن است.

ج- نظریه دورکیم

د- نظریه تضاد

ه- نظریه کالینز

و- نظریه فمینیسم رادیکال

اساسی ترین موضوع فمینیسم رادیکال قایل شدن ارزش بسیار مثبت برای زنان و ابراز گلایه و خشم عمیق بابت ستمگری در مورد آنان است.

ض- نظریه کنش اجتماعی و فرهنگ مشارکت پارسونز

مفهوم مشارکت به طور مبسوطی در نظریه کنش اجتماعی پارسونز مورد تحقیق و بحث قرار گرفته است براساس نظریه کنش اجتماعی شخصیت محصول درونی شدن موقعیت های دارای نقش و پایگاه است. از آن جا که فرد در جامعه نقش های مختلفی را در موقعیت های متفاوت داراست از جمله فرد شاغل در یک سازمان اداری دارای موقعیتی سازمان است و هر نقشی یا موقعیت سازمان دارای شبکه ای از هنجارها و باید و نبایدهاست هنجارهای

مذکور نیز در جریان جامعه پذیری به تدریج در افراد درونی می شود و در آنها پایبندی به وظایف شان به وجود می آورد.

بر این اساس می توان فرهنگ مشارکت را در میزان پایبندی افراد به اعضا بهر رعایت هنجارهای نقش خود تعریف کرد. پارسونز در نظریه ساخت کنش اجتماعی معتقد است به همواره و همزمان تحت تاثیر چهار نظام است. ارگانیک، نظام شخصیتی، نظام اجتماعی و نظام فرهنگی براساس رابطه، اطلاعات بین نام ها هر نظام بر نظام پایین تر اثر می گذارد. پارسونز معتقد است: کنش اجتماعی در قالب هنجارها و ارزش اجتماعی سازمان می یابد و هنجارهای اجتماعی کنش فرد را پارسونز کنش اجتماعی رادر جهت همنوایی نظام ارزش های اجتماعی سوق می دهد ناشی از موقعیت و نقش اجتماعی خود دانسته براساس آن به تحلیل می پردازد. از نظر پارسونز ارزشهای فرهنگی و اجتماعی هستند که در عمل شرایط ساختی کنش اجتماعی را تشکیل میدهند و به عبارت دیگر کنش های افراد جامعه تحت تاثیر ارزشهای فرهنگی موجود در آن جامعه است از نظر پارسونز الگوهای جهت گیری ارزشی که به وسیله کنشگر در زمان اجتماعی شدن به دست می آید تا اندازه های زیادی نتیجه کارکرد ساختار بنیادی ارزشهای مسلط نظام اجتماعی است از نظر پارسونز ارزشهای اجتماعی در همه حال از خارج بر افراد تحمیل نمی شود بلکه در مناسبات مقابلشان با جامعه ایجاد می شود در حقیقت متغیر الگویی فرایند کنش اجتماعی افراد را نسبت به موقعیت خود بیان میکند و شرایط ساختی کنش اجتماعی است که باعث می شود فعالیت های اجتماعی به وجود آید. (ژاله شادی طلب، ۱۳۷۴)

ح- نظریه لیپیست

اغلب مطالعاتی که تا کنون در خصوص تنظیم مدل های مشارکت صورت گرفته است در حد بررسی هر یک از این مقوله های نیروهای اجتماعی، تفاوت های شخصیتی و محیط های اجتماعی و یا متغیر های جزئی تر آنها بوده و در نهایت فهرستی از موضوعات و متغیر هایی که به نوعی با مشارکت همبستگی هایی داشته اند مطرح شده است سی مور مارتین لیپیست و روبرت دال تلاش کرده اند تا مدلی کلی را با کاربرد تعدادی از مدل لیپیست که به این متغیرهای روانشناختی اجتماعی - اقتصادی ارائه دهند طور عمده بر متغیر های اجتماعی تاکید دارد و آشکارا جامعه شناختی است بر آن است که پدیده مشارکت اقشار و گروه های مختلف در انتخابات را بر اساس چندین عامل کلی اجتماعی تبیین نماید در آن مورد می توان به نظریات دال نیز اشاره نمود که مدل دال که مبتنی بر رویکرد روان شناسی رفتار گرایانه است با بررسی تمایل افراد به مشارکت در امور اجتماعی و سیاسی عواملی را که نهایتاً منجر به تصمیم فرد برای مشارکت و یا عدم مشارکت می گردد مورد توجه قرار داده است رابرت دال

بیشتر به دنبال توضیح عمومیت عدم گرایش به مشارکت است. علیرغم اینکه وجه غالب رویکرد های لیپیست و دال یکی جامعه شناختی و دیگری روان شناختی است در این جا به دلیل اینکه نمی توان به بحث و بسط هر دو نظریه پرداخت ما مدل لیپیست را مورد توجه قرار می دهیم سی مور مارتین لیپیست جامعه شناس معاصر از واقعیت گرایان کارکردگر است که چون دیگر اصحاب حوزه واقعیت اجتماعی معتقد است که افراد در بطن نیروهای اجتماعی قرار دارند و رفتارشان متأثر از این نیروها و عوامل است. بعضی از عوامل که محیط اجتماعی فرد را می سازند عبارتند از: تعلیم و تربیت، شغل، درآمد، سن، جنس، محل اقامت و از این عوامل را با مشارکت تحلیل و بررسی نماید مدل لیپیست با کاربرد متغیرهای اجتماعی و با تاکید بر اهمیت مدل جامعه شناسی، دلایلی را درباره قدرت تحلیل جامعه شناختی بر می شمارد و نیاز به ارزش تحلیل های مقایسه ای را گوشزد می کند. مدل لیپیست بر اساس اطلاعات موجود در دموکراسی غربی و در ارتباط با ساختار سیاسی اجتماعی آنها تنظیم شده، ولی به نظر می رسد عوامل اجتماعی به کار گرفته شده در این مدل، می تواند در سایر جوامع نیز به کار برده است از نظر تاثیر متغیرهای در نظر گرفته در این مدل وضعیت متفاوتی را از خودشان دهند. لیپیست در دو سطح توصیف تبیین، مدل نسبتاً جامعی را از عوامل اجتماعی موثر، مشارکت ارائه داده و بر اساس یافته های پژوهشی در کشورهای مختلف نتیجه گیری می کند که مردان بیش از زنان رفتار مشارکتی دارند همچنین افراد بیشتر آموزش دیده بیش از کمتر آموزش دیده ها، شهرنشینان بیش از روستائیان میان سالان (۳۵-۵۵) بیش از جوانان و پیران، متاهلین بیش از مجردین، افراد دارای منزلت بالا بیش از افراد با منزلت پایین و اعضای سازمان ها بیش از غیر عضو ها در انتخابات شرکت می کنند. به طور کلی در بین کسانی که تعلیم و تربیت بهتری یافته اند، برخی از گروه های شغلی و درآمدی بالا، سنین متوسط، گروه های مذهبی مسلط به مردان در مقابل زنان، شهرنشینان، اعضای انجمن ها و موسسات اداری تمایل به مشارکت گرایش به فزونی دارد بنابه مطالعات لیپیست گروه های درآمدی بالا اغلب، نه تنها تحصیلات بیشتر و دیدگاهی وسیع دارند بلکه فعالیت های شغلی آنها به گسترش اطلاعاتشان تداوم می بخشد در حالی که کارمندان و صاحبان شاغل یدی فرصت ناچیزی برای کسب اطلاعات و دیدگاهی وسیع در اختیار دارند از این نظر زنان خانه دار نیز که شبکه ارتباطات اجتماعی محدود خود دسترسی بر اطلاعات کمتری دارند دروضع نامساعدی قرار می گیرند، که می تواند میزان پایین مشارکت زنان را تا حدی توضیح دهد (لیپیست ۱۹۶۸: ۱۹۸)

به طور کلی اعضای مشاغلی که در بسیاری از نقشها و فعالیت های خود ملزم به کنش های متقابل درون گروهی زیادی هستند بالقوه آگاه تر هستند و بیشتر در سازمان های کنش متقابل زیاد مرتبط با مسائل شغلی خود مثل اتحادیه ها مشارکت می کنند با کسانی که دارای نیازها و زمینه های یکسانی هستند آگاهی نسبت به مسائل خاص را بر می انگیزد و مشارکت را سامان می دهد، در همین راستا عضویت در موسسات اداری غیر سیاسی می

تواند پیامد های سیاسی مهمی داشته باشد بر اساس یافته های پژوهشی کسانی که به موسسات مختلفی مثل باشگاه های ورزشی و سایر سازمان های اجتماعی تعلق دارند بیشتر از سایر اقشار به تمایل به مشارکت زیرا اعضاء این انجمن ها و باشگاهها از طریق ارتباط و تماس+سیاسی دارند هایی که با رهبران و سایر اعضای گروه دارند بیشتر در معرض اطلاعات قرار می گیرند و در نتیجه حساسیتشان افزایش یافته و رفتار مشارکتی بیشتری از آنان سر می زند. بدین ترتیب فعالیت های خاصی شغلی نه تنها بر مشارکت افراد در شبکه ارتباطی سازمان یافته جامعه و از این طریق بر آگاهی او نسبت به موضوعات سیاسی تاثیر دارند بلکه بر توانایی فرد برای درگیر شدن در فعالیت های اجتماعی-سیاسی هم موثرند. فعالیت های اوقات فراغت نیز بر رشد آگاهی سیاسی-اجتماعی موثرند. در برخی از مشاغل هم اوقات فراغت واقعی وهم اوقات فراغت روانی که فرد از نگرانی ها آزاد باشد و بتواند به مسائل غیر بعضی از مشاغل نیز تحرک فکری و ذهنی اندکی شخصی بپردازد بسیار کم استرادر طول کار موجب می شوند کارگران یدی و دفتری که برای گذران زندگی می بایست ساعات متمادی کار کنند نمی توانند مانند کسانی که ساعات کار قابل انعطاف و مطمئنی دارند (مثل کارمندان اتحادیه) در جریان اطلاعات قرار گرفته و مشارکت فعال داشته باشند. مشارکت ناچیز دهقانان بسیار فقیر را ممکن است تا حدودی ناشی از تنازع بقاء دانست که هیچ انرژی برای پرداختن به فعالیت گروهی در زمینه های اجتماعی و سیاسی باقی نمی گذارد زنان خانه داری که دارای فرزندان زیادی هستند نیز وقت و فراغت کمتری برای پرداختن به فعالیت های جمعی (سیاسی) دارند و می توان انتظار داشت که به موازات کاهش وظایف خانه داری زنان و کوچک شدن بعد خانوار نقش اجتماعی و سیاسی آنها را در همه جوامع کمتر از مردان است افزایش یابد.

ط- نظریه نوسازی فرهنگی و مشارکت اینگلهارت

اینگلهارت با مطالعه نوسازی اجتماعی و فرهنگی در جامعه غرب افزایش مشارکت در آن جوامع را با سه عامل با ارتقای سطح تحصیلات و آگاهی سیاسی تغییر هنجارهای حاکم بر مشارکت زمان و تغییر در اولویت های ارزشی که بر نیازهای آنی طبیعی تاکید کمتری دارد و بر حق ابزار نظر تاکید می ورزد مرتبط دانسته است به نظر وی متغیرهای تحصیلات رسمی، موقعیت های اجتماعی، اقتصادی، سطوح مهارت، اطلاعات، مهارت های ارتباطی، تجربه های شغلی، شبکه های سازمانی تقلیل تفاوت های جنسی در وظایف اجتماعی و سیاسی بر افزایش مشارکت تاثیر دارد. (ژاله شادی طلب، ۱۳۷۴)

ی- نظریه میسرا

میسرا مشارکت را فرایندی می‌داند که باعث رشد توانایی‌های اساسی انسان از جمله شان و منزلت انسانی و قدرت تصمیم‌گیری و عمل آگاهانه افراد می‌شود و به عقیده وی اگر مشارکت مبنای مردمی داشته باشد شخصیت متکی بر خود روحیه تعاون را در جامعه ایجاد می‌کند و یک گروه منسجم وقتی با مشکلات مواجه می‌شود آنها را بصورت جمعی از سر راه خود بر می‌دارد همین اعتماد به نفس و غرور نسبت به توانایی‌های گروه در حرکت جمعی تاثیر می‌گذارد. به نظر میسرا مشارکت یک پدیده چهار بعدی (صیانت نفس، درک نفس، قدرت تصمیم‌گیری برای خود و تسلط نفس) است.

ک- نظریه موريس هالبواکس

مشارکت ابتدا پدیده‌های اجتماعی است که نتایج و آثار سیاسی و اجتماعی دیگری نیز در بردارد. مشارکت به عنوان یک پدیده اجتماعی عبارت است از درگیری در ارزشهای جامعه عضویت، هرگاه افراد در بطن ارزشها و هنجارهای جامعه خود زندگی کنند در واقع در حیات اجتماعی مشارکت دارند راجع به جامعه وسیع، افراد می‌توانند با شیوه‌های زندگی، رفتار و اعتقادات و باورهای اجتماعی فرهنگی را بپذیرند یا در مقابل آنها موضع‌گیری نمایند. اجتماعی شدن به عنوان یک پدیده اجتماعی، فرهنگی عبارت است از انتقال ارزشها و شیوه‌های عمل و اندیشیدن به کودکان، جوانان و افراد غریبه‌ای که هنوز عضویت گروه را نپذیرفتند روندهای اجتماعی شدن در واقع افزایش میزان مشارکت افراد در حیات اجتماعی است. هالبواکس، تعیین جایگاه طبقات اجتماعی در سلسله مراتب جامعه را در درجه اول به درجه مشارکت یا بهره‌مندی طبقه از فعالیت‌های اجتماعی عالی وابسته می‌داند. از نظر هالبواکس در هر جامعه کانونی وجود دارد که همه عناصر حیات اجتماعی در این کانون یک سنخ فعالیت و آن متمرکز است از نظر ارزشی مرجع می‌باشد که میزان بهره‌مندی اعضای مختلف از این آرمان، جایگاه آنها را در سلسله مراتب اجتماعی تعیین می‌کند. بنابراین در هر جامعه یک ارزشیابی از مهم‌ترین نعمت یا نعمات (اعم از مادی و معنوی) وجود دارد و هر گروه یا طبقه اجتماعی در حد معینی نیازهای مربوط به آن نعمت را ارضا می‌کند، از نظر هالبواکس این آرمان یا عالی‌ترین معانی، چیزی جز صورت معینی از حیات اجتماعی نیست که در عین حال پربرترین حیات اجتماعی متصور است از نظر هالبواکس رفتارهای گروه‌های و طبقات انسانی، متأثر از نیازهای آنان از برخورداری و بهره‌مندی بیشتر از فعالیت‌های اجتماعی عالی یا مشارکت در حیات اجتماعی است. (ژاله شادی طلب ۱۳۷۴)

۲-۶- موانع مشارکت زنان در ایران

۱- موانع اقتصادی

۲- موانع اجتماعی

۳- موانع فرهنگی

۴- موانع سیاسی

۵- موانع فرهنگی-قانونی

۶- موانع بیولوژیکی

در مجموع می بینیم که دیدگاههای مختلف به نوعی تاکید بر مشارکت همه جانبه و خود خواسته مردم که دربرگیرنده تمامی مضامین مشارکت، تعاون، مشورت، همیاری و غیره بوده باشد می نماید و مشارکت حقیقی نیز می باید ضرورتا همه جانبه باشد. نظریه های مشارکت توضیح می دهند که چرا بعضی گرایش بیشتری برای مشارکت از خود نشان می دهند و بعضی میل کمتری به این موضوع دارند.

۲-۷- چارچوب کلان نظری تحقیق:

مروری بر مهم ترین نظریه هایی که با پدیده مشارکت به طور عام و مسئله مشارکت اجتماعی زنان به طور خاص مرتبط هستند (لاین بری، ۱۹۸۹؛ ویلسون، ۱۹۹۰؛ میدگلی، ۱۹۶۲؛ لیپست، ۱۹۶۸؛ وی و هیزر، ۱۹۹۵) نشان می دهد که عوامل متعددی با این کنش اجتماعی مرتبط است و مدلی که بتوان از آن به عنوان مدلی کامل برای تبیین مشارکت اجتماعی زنان استفاده کرد وجود ندارد. (شادی طلب، ۱۳۸۲)

در چنین شرایطی، پژوهشگران می توانند از چارچوب نظری موجود با علم به جهان شمول نبودن آن و وجود نقدهای احتمالی استفاده کنند یا با توجه به شرایط فرهنگی هر جامعه و استفاده از دانش موجود و تجربیات سایرین، به طراحی مدلی جدید و سازگار با مسئله پژوهش بپردازند

در الگوی نظری ارائه شده در پژوهش انجام گرفته درباره مشارکت زنان در مدیریت بحران مجموعه ای از متغیرها، که در پنج گروه مستقل و در عین حال مرتبط با یکدیگر هستند، دیده شده است:

۱. گروه نخست متغیرها ویژگیهای فرهنگی - ارزشی زن نامگذاری شده است و دربرگیرنده متغیرهایی است که در رفتار مشارکت اجتماعی تأثیر می گذارند. این متغیرها عبارت اند از: تقید مذهبی، جمع گرایی، میل به کار گروهی و عدالت جویی و اعتماد متقابل.

۲. گروه دوم متغیرها ویژگیهای خانوادگی زن را که در تمایلات وی به مشارکت اجتماعی و رفتار مشارکت اجتماعی تأثیرگذارند مطرح می سازد. این متغیرها شامل پایگاه اجتماعی - اقتصادی خانواده، میزان پایبندی خانواده به سنت ها، نقش زن در تصمیم گیری ها، بعد خانواده (تعداد فرزندان) و میزان انسجام خانوادگی است.

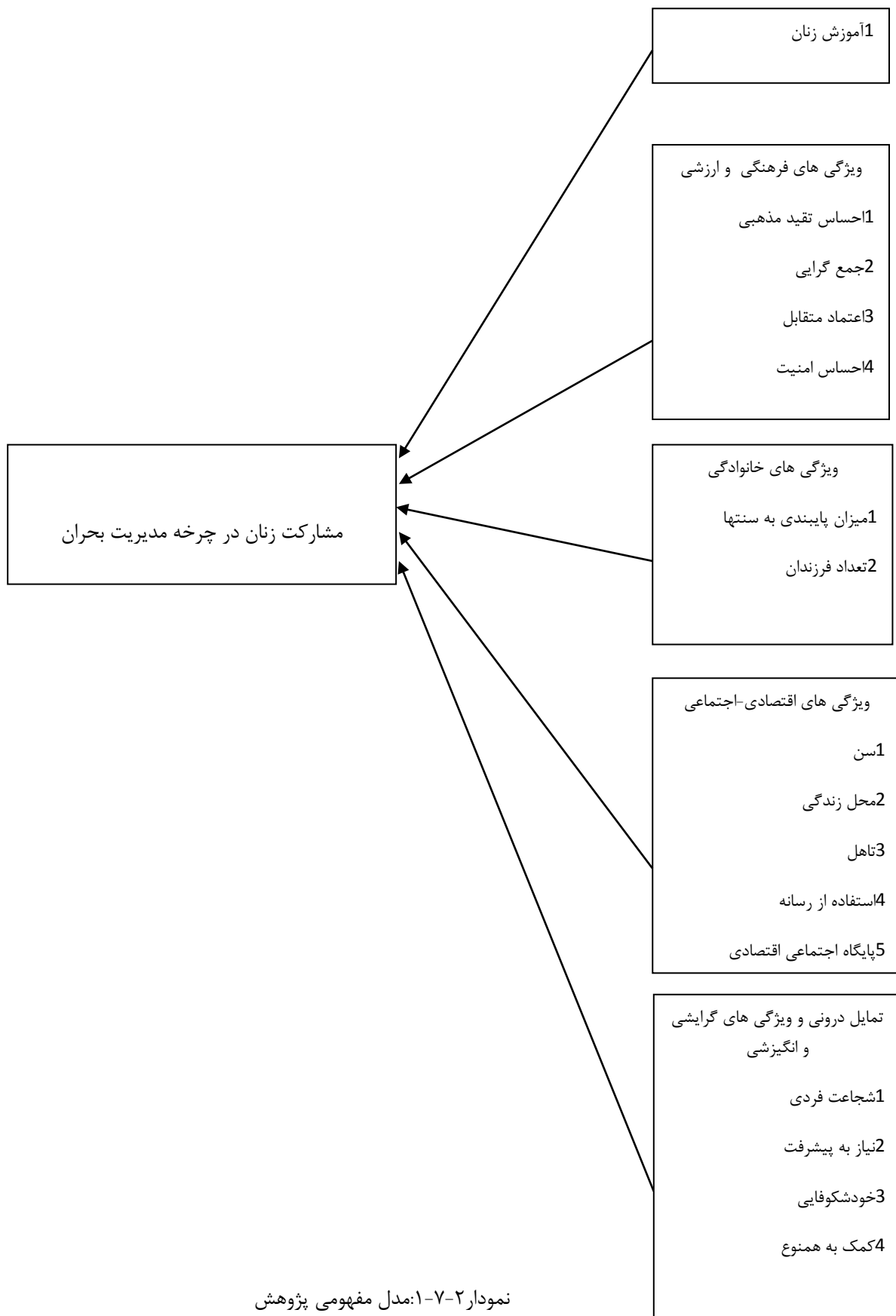
۳. گروه سوم متغیرها شامل عوامل جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی نظیر سن، پایگاه اجتماعی - اقتصادی، وضعیت تأهل، سابقه مشارکت و میزان استفاده زن از رسانه هاست.

۴. گروه چهارم متغیرها عبارت است از متغیرهای گرایشی - انگیزشی که شامل رقابت جویی، کمک به هم‌نوع، خودشکوفایی و نیاز به پیشرفت و اشتیاق است.

5. گروه پنجم متغیرها عبارت از آموزش است.

متغیر مستقل: آموزش، ویژگی های فرهنگی - ارزشی، ویژگی های خانوادگی، ویژگی های اقتصادی - اجتماعی، تمایل درونی و ویژگی های انگیزشی

متغیر وابسته: مشارکت زنان در چرخه مدیریت بحران

نمودار ۲-۷-۱: مدل مفهومی پژوهش

فصل سوم

روش اجرای تحقیق

۳-۱- مقدمه

علم چون گذشته زاده بارقه ناگهانی بلوغ و اندیشه یک یا چندین دانشمند معدود نیست بلکه کوششی آگاهانه، منظم و در عین حال نهادی و سازمان یافته است تا به حل یک مسأله یا دشواری ذهنی و یا عملی نایل آید. چنین خصلتی، علم را با دیگر نهادها و ارزشهای اجتماعی پیوندی مستحکم می زند و به همین دلیل امروزه در بیشتر کشورها سازمانهایی ویژه به کار علم مشغولند. سازمانهایی که سیاستگذاری در حوزه های علم، پژوهش و آموزش را در اختیار دارند. سازمانهایی که تولید و انتقال علم را به دوش گرفته اند. نهادها و سازمانهایی که فرآورده های آن را مصرف می کنند و بسیاری دیگر که غیر مستقیم فرضیه ها، ابزارها و شرایط رشد علم را فراهم می سازند (خاکی ۱۳۷۸، ۱۳۸). با توجه به تعاریف گوناگونی که برای تحقیق وجود دارد می توان یک تعریف ساده را به شرح زیر عرضه نمود:

تحقیق را میتوان تلاشی منظم و سازمان یافته برای بررسی مسأله ای خاص که به یک راه حل نیاز دارد توصیف کرد و شامل گامهایی است که طراحی و پیگیری می شوند تا پاسخهایی برای مسأله مورد علاقه ما در محیط کاری به دست آید.

در این فصل در مورد روش تحقیق، منابع، جمع آوری اطلاعات و این که اطلاعات خود را از چه منابعی و به چه طریقی به دست آورده ایم و هم چنین در مورد نحوه نمونه گیری و تعیین اندازه ان آشنایی پیدا خواهیم کرد. ابزار جمع آوری اطلاعات در این تحقیق پرسشنامه می باشد که در پایان به چگ.نگی طراحی و سنجش اعتبار و روایی آن پرداخته خواهد شد.

۳-۲- روش انجام تحقیق

روش تحقیق مجموعه ای از قواعد، ابزارها و راههای معتبر و نظام یافته برای بررسی واقعیتها، کشف مجهولات و دستیابی به راه حل مشکلات است. اتخاذ روش تحقیق علمی تنها راه دستیابی به دستاوردهای قابل قبول و علمی است. (خاکی، ۱۳۷۸) منظور از روش تحقیق، روش انجام (اجرای) تحقیق است که مشخص می کند ما برای بررسی موضوع از چه روشی استفاده می کنیم. انتخاب روش تحقیق به هدفهای تحقیق، ماهیت موضوع پژوهش و امکانات اجرای آن بستگی دارد. بطور کلی روشهای مختلف تحقیقی وجود دارد نظیر روش تحقیق علی، همبستگی، پس رویدادی، توصیفی، تاریخی و موردی. مورد استفاده هر کدام از این روشها متفاوت می باشد.

به طور کلی روش های تحقیق را می توان با توجه به دو ملاک الف) هدف تحقیق ب) نحوه گردآوری داده ها تقسیم کرد (بازرگان و دیگران، ۱۳۸۵، ۷۸).

تحقیق توصیفی شامل مجموعه‌ای از روش‌هاست که هدف آنها توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است. اجرای تحقیق توصیفی می‌تواند صرفاً برای شناخت بیشتر شرایط موجود یا یاری دادن به فرآیند تصمیم‌گیری باشد. تحقیق توصیفی را می‌توان به دسته‌های زیر تقسیم کرد:

۱- تحقیق پیمایشی^۱

۲- تحقیق همبستگی^۲

۳- اقدام پژوهشی^۳

۴- بررسی موردی^۴

۵- تحقیق پس-رویدادی^۵ (علی - مقایسه‌ای) (بازرگان و دیگران، ۱۳۸۵، ۸۲)

روش تحقیق پیمایشی یکی از انواع روش‌های تحقیق توصیفی است که برای بررسی توزیع ویژگی‌های یک جامعه آماری به کار می‌رود. (بازرگان، ۱۳۸۰)

تحقیق حاضر از حیث هدف، کاربردی است؛ زیرا در نظر است به بررسی عوامل موثر بر مشارکت زنان در مدیریت بحران بپردازد. این تحقیق از حیث روش و ماهیت گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی پیمایشی می‌باشد، زیرا چگونگی وضع مشارکت و آثار تقویت‌کننده آن بر مدیریت بحران پرداخته گزارش می‌کند و در آن از داده‌های حاصل از عملیات میدانی و داده‌های سری زمانی استفاده می‌شود و از جنبه اجرا کتابخانه‌ای و میدانی است.

۳-۳-جامعه آماری

تحقیق علمی با هدف شناخت یک پدیده در یک جامعه آماری انجام می‌شود. جامعه آماری عبارت است از کلیه عناصر و افرادی که در یک مقیاس جغرافیایی مشخص (جهانی یا منطقه‌ای) دارای یک یا چند صفت مشترک باشند (حافظ نیا، ۱۳۷۷، ۸۷).

جامعه آماری این تحقیق شامل گروه‌های دوام منطقه ۲ تهران هستند.

---

^۱- Survey Research

^۲- Correlation Research

^۳- Action Research

^۴- Case Study

^۵- Ex-post Factor Research

۳-۴- نمونه آماری

نمونه گیری یعنی انتخاب تعدادی از افراد، حوادث و اشیا از یک جامعه تعریف شده به عنوان نماینده آن جامعه به گونه ای که پاسخها و خصوصیات آنها بازتاب گروهی باشد که از میان آن برگزیده شده اند. در نمونه گیری^۶ چنانچه حجم جامعه آماری زیاد نباشد، کل جامعه آماری مورد مطالعه قرارداد خواهد شد، ولی چنانچه حجم جامعه آماری زیاد باشد، نمونه^۷ معرفی و سپس انتخاب می گردد و در نهایت نتایج حاصل از آن به کل جامعه آماری تعمیم^۸ داده می شود. در این تحقیق از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای استفاده خواهیم نمود.

نمونه ۶۰ نفر از اعضای گروه های دوام هستند که بصورت تصادفی خوشه ای انتخاب شده اند.

۳-۵- ابزار گردآوری داده ها

به منظور گردآوری داده های لازم برای این تحقیق از روشهای زیر استفاده می شود :

✓ اطلاعات ثانویه: کتب و مقالات فارسی

کتب و مقالات لاتین

سایتهای اطلاعاتی شبکه جهانی اینترنت

✓ اطلاعات اولیه :

- تهیه پرسشنامه جهت ارزیابی ابعاد خصوصی سازی و آثار آن بر تقویت کارآفرینی

- داده های سری زمانی

پرسشنامه

از آنجائیکه پژوهش حاضر از نوع توصیفی می باشد، همچون بسیاری از مطالعات توصیفی مشابه برای جمع آوری اطلاعات موردنظر در جهت آزمون فرضیات از پرسشنامه استفاده گردیده است.

---

^۶- Sampling

^۷- Sample

^۸- Generalization

پرسشنامه به عنوان یکی از ابزارهای بسیار متداول در تحقیقات پیمایشی است و عبارت است از مجموعه‌ای از پرسش‌های هدف‌مدار که با بهره‌گیری از مقیاس‌های گوناگون نظر، دیدگاه و بینش یک فرد پاسخگو را مورد سنجش قرار می‌دهد.

سؤالات پرسشنامه از ۲ بخش تشکیل شده است. سؤالات از نوع سؤالهای بسته بوده و مقیاس اندازه‌گیری از نوع مقیاس لیکرت بوده است. در این پرسشنامه مقیاسهای مورد استفاده از نوع مقیاس لیکرت می باشد که از سری مقیاسهای ترتیبی است که آن را تبدیل به مقیاس فاصله ای می کنیم.

سؤالات دارای طیف ۵ گزینه هستند که گزینه خیلی کم در یک طرف طیف پنج گزینه‌ای قرار دارد و به آن درجه ۱ اختصاص یافته و گزینه خیلی زیاد در طرف دیگر طیف قرار دارد به آن درجه ۵ داده شده است. در وسط طیف به ترتیب گزینه‌های کم با درجه ۲، متوسط با درجه ۳، زیاد با درجه ۴ قرار گرفته است.

۳-۶- اعتبار درونی پرسشنامه (روایی)

مقصود از روائی آن است که وسیله اندازه‌گیری واقعا بتواند خصیصه مورد نظر را اندازه‌گیری نماید نه متغیر دیگری را. اگر وسیله اندازه‌گیری از لحاظ خصیصه مورد نظر دارای روائی کافی نباشد، نتایج پژوهش بی‌ارزش خواهد بود.

برای تعیین روائی پرسشنامه از شیوه توافق داوران استفاده شده است. بدین نحو که ابزار گردآوری داده‌ها را در اختیار صاحب نظران و محققین قرار دادیم و از آنها خواستیم قضاوت کنند که آیا سؤالات تهیه شده همان چیزی را که محقق در نظر دارد می‌سنجد یا خیر، علاوه بر آن برای تهیه پرسشنامه با استاد راهنما و استاد مشاور تبادل نظر صورت گرفت و از راهنمائی‌های آنها استفاده شده است.

۳-۷- اعتبار بیرونی پرسشنامه (پایایی)

پایایی دلالت بر آن دارد که ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی بدست می‌دهد. دامنه ضریب اعتبار از صفر تا یک است (هومن، ۱۳۷۰، ۱۱۶). برای تعیین پایایی ابزار اندازه‌گیری شیوه‌های مختلفی وجود دارد از جمله روش اجرای دوباره (بازآزمائی)، روش موازی (همتا)، روش تنصیف (دو نیمه کردن)، روش کودر، ریچاردسون و روش آلفای کرونباخ.

مشهورترین ضریب اعتبار از طریق یکبار اجرای آزمون توسط کرونباخ ارائه شده است که به ضریب آلفای کرونباخ معروف است. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسشنامه به کار می‌رود. در این ابزار پاسخ هر سؤال می‌تواند مقادیر عددی مختلف را اختیار کند. (بازرگان: ۱۳۷۶؛ ۱۶۹).

در این تحقیق به منظور تعیین پایایی آزمون از روش آلفای کرونباخ استفاده گردیده است. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری که خصیصه‌های مختلف را اندازه‌گیری می‌کند به کار می‌رود.

برای محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ابتدا باید واریانس نمره‌های هر زیرمجموعه سوال‌های پرسش نامه و واریانس کل را محاسبه کرد. سپس با استفاده از فرمول زیر مقدار ضریب آلفا را محاسبه می‌کنیم.

$$r_{\alpha} = \frac{J}{J-1} \left(1 - \frac{\sum_{j=1}^n s_j^2}{S^2} \right)$$

که در آن :

تعداد زیر مجموعه‌های سؤال‌های پرسشنامه یا آزمون = J

واریانس زیر آزمون = s_2

واریانس کل پرسش نامه یا آزمون = s_2

بنابراین به منظور اندازه‌گیری قابلیت اعتماد، از روش آلفای کرونباخ و با استفاده از نرم‌افزار Spss ۱۴ انجام گردیده است. با استفاده از داده‌های به دست آمده از این پرسش نامه‌ها و به کمک نرم‌افزار آماری Spss میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ محاسبه می‌شود که عدد بدست آمده برابر با ۰/۹۲۴۱ قابلیت اعتماد می‌باشد .

جدول ۳-۷-۱: محاسبه آلفای کرونباخ

تعداد نمونه	آلفای کرونباخ
19	۰.815

۳-۸- فرضیه های تحقیق

برای پاسخگویی به سئوالات تحقیق فرضیه هایی تدوین شده است. اصولاً فرضیه عبارتست از آنچه که محقق بدنبال آن می گردد یا حدس زیرکانه و علمی که برای نتیجه تحقیق می زند. یعنی پیشنهادی ارائه می دهد که می توان آن را در محک آزمایش علمی سنجید. فرضیه عبارت است از حدس یا گمان اندیشمندانه درباره ماهیت، چگونگی و روابط بین پدیده ها، اشیاء و متغیرها که محقق را در تشخیص نزدیکترین و محتمل ترین راه برای کشف مجهول کمک می نماید (حافظ نیا، ۱۳۷۷، ۹۱).

در تحقیق حاضر به بررسی فرضیات زیر پرداخته می شود:

1. آموزش زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران تاثیر مثبت دارد.
2. ویژگی های فرهنگی - ارزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است.
3. ویژگی های خانوادگی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است.
4. ویژگی های اقتصادی - اجتماعی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است.
5. تمایل درونی و ویژگی های انگیزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است.

۳-۹- روش تجزیه و تحلیل داده ها

معمولاً برای تجزیه و تحلیل آماری اطلاعات در یک تحقیق، می توان از چند آزمون آماری مختلف استفاده نمود. بنابراین لازم است در انتخاب آزمونها، منطق خاصی رعایت گردد. یکی از معیارهای مورد استفاده در این مواقع، توان آزمون است. بدین معنی که یک آزمون آماری در صورتی مناسب است که وقتی H_0 درست است، احتمال بسیار ضعیفی باشد که آن را رد کند و وقتی H_0 نادرست است، احتمال زیادی باشد که آن را رد نماید.

در این تحقیق برای تبیین رابطه بین عوامل موثر و تقویت مشارکت زنان از ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون استفاده خواهد شد. برای آزمون مدلهای تحقیق و تجزیه و تحلیل روابط بین متغیرها هم از آمار توصیفی استفاده می شود و هم از آمار استنباطی.

با استفاده از آمار پارامتریک و از آنجاییکه به علت سنجی خواهیم پرداخت از روش آزمون رگرسیون و تحلیل هم بستگی را برای تحلیل داده ها استفاده می کنیم. البته در ابتدا آزمون نرمال را بر روی داده ها انجام می دهیم و پس از اطمینان از نرمال بودن داده ها به آزمون فرضیه ها می پردازیم.

فصل چهارم

تجزیه و تحلیل آماری یافته های

تحقیق

۴-۱- مقدمه

در هر پژوهش تحلیل داده‌ها از گام‌های اساسی و مهم است که به منظور پاسخ به سوال یا تأیید و رد حدس و گمانهای محقق انجام می‌شود. اصولاً تحلیل داده‌ها پس از جمع‌آوری داده‌ها صورت می‌گیرد. بدون وجود داده‌های مرتبط با موضوع پژوهش پاسخ به سوالات و یا رد فرضیه‌ها و یا سوالات مطرح شده امکان‌پذیر نمی‌باشد. فعالیت انسان در هر زمینه‌ای که باشد برای تکامل روشهای جدید کار یا اصلاح متون موجود و تجدید نظر در آنها پیوسته ادامه دارد و کاوش در روشهای آماری جدید در رشته‌های مختلف علوم در برخورد با نیازهای روزمره نقشی حیاتی دارد.

در این فصل سعی می‌شود داده‌ها و اطلاعاتی که جمع‌آوری شده است با یک روش مناسب تجزیه و تحلیل شود؛ تا بر اساس آن نتیجه تحقیق را مشاهده کرده یا به زبان دیگر داده‌های خام را به اطلاعاتی که قابل فهم و تفسیر باشند درآوریم. در این مرحله از پژوهش، پژوهشگر با توجه به اهداف تحقیق اقدام به تجزیه و تحلیل داده‌ها می‌نماید. در این بخش ابتدا به تحلیل جامعه شناختی نمونه مورد مطالعه پرداخته خواهد شد، سپس به آزمون فرضیه‌های پژوهش و بحث درباره ادعای پژوهشگر پرداخته خواهد شد.

۴-۲- تحلیل جامعه شناختی نمونه

اصولاً در تحقیقاتی که دارای جنبه‌های میدانی هستند، بخشی از اطلاعات گردآوری شده مربوط به وضعیت فردی و اجتماعی، از قبیل سن، جنس، تحصیلات و... تکمیل‌کنندگان پرسشنامه‌های پژوهشی است.

این اطلاعات تصویرگر یک نیمرخ جامعه شناختی از نمونه مورد مطالعه می‌باشد که دست کم تاثیر کلی آن بر نتایج تحقیق بایستی مورد توجه قرار گیرد. در این تحقیق گزارش مبسوطی از وضعیت جامعه شناختی نمونه تهیه شده است که ارائه می‌گردد:

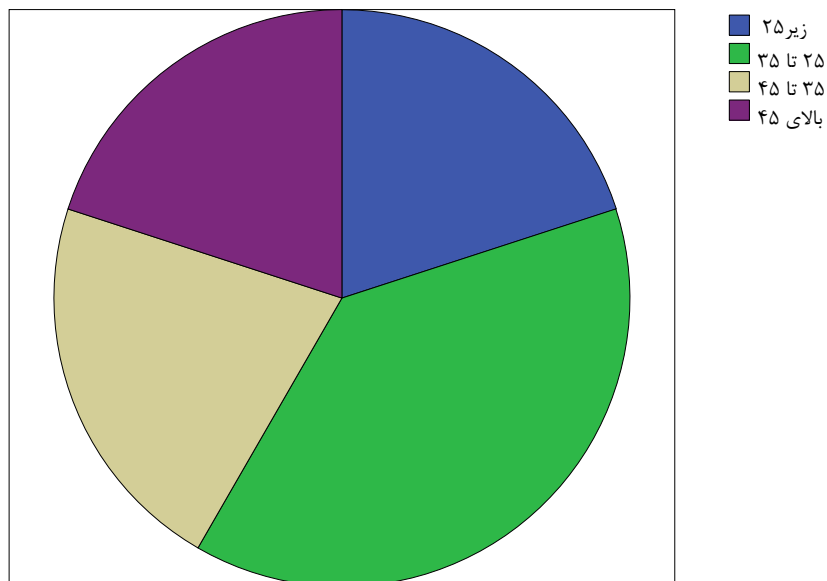
1- سن: تا ۲۵ سال تا ۳۵ سال ۳۵ تا ۴۵ سال ۴۵ به بالا

جدول ۱-۲-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	معتبر درصد	درصد تجمعی
زیر ۲۵ سال	12	20.0	20.0	20.0
۲۵ تا ۳۵	23	38.3	38.3	58.3
۳۵ تا ۴۵	13	21.7	21.7	80.0
۴۵ به بالا	12	20.0	20.0	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۲۰ درصد (۱۲ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه زیر ۲۵ سال بوده اند. این در حالی است که ۲۰ درصد (۱۲ نفر) از آزمودنی ها بالای ۴۵ سال بوده اند.

نمودار ۱-۲-۴: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱ پرسشنامه

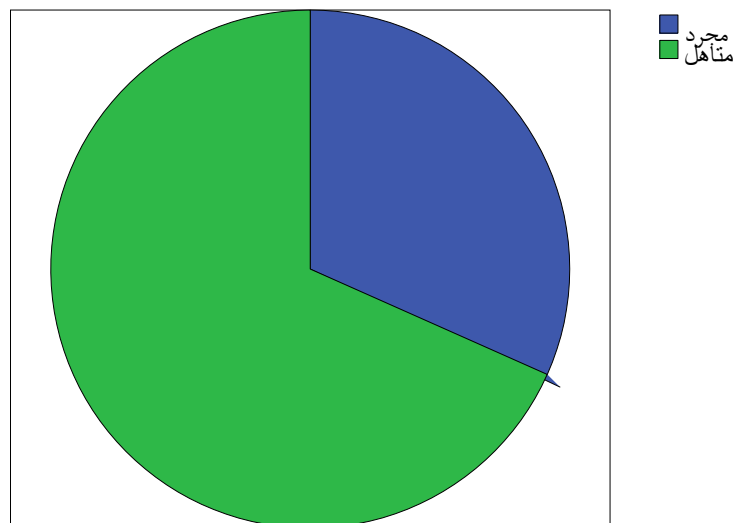
□ وضعیت تاهل: مجرد □ متاهل

جدول ۲-۲-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
مجرد	19	31.7	31.7	31.7
متاهل	41	68.3	68.3	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۱.۷ درصد (۱۹ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه مجرد بوده اند. این در حالی است که ۶۸.۳ درصد (۴۱ نفر) از آزمودنی ها متاهل بوده اند.

نمودار ۲-۲-۴: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲ پرسشنامه

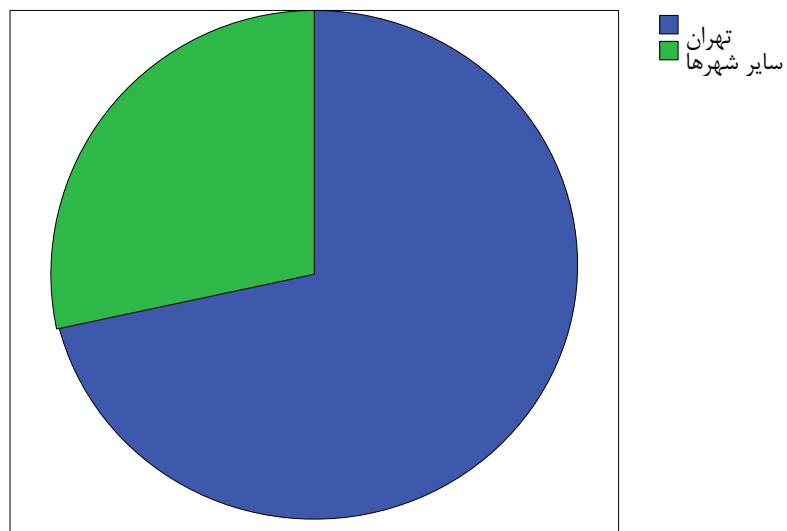
□ سایر شهرها   □ محل تولد: تهران ۳

جدول ۳-۲-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۳ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
تهران	43	71.7	71.7	71.7
سایر شهرها	17	28.3	28.3	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۷۱.۷ درصد (۴۳ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه در تهران متولد شده اند. این در حالی است که ۲۸.۳ درصد (۱۷ نفر) از آزمودنی ها در سایر شهرها متولد شده اند.

نمودار ۳-۲-۴: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۳ پرسشنامه

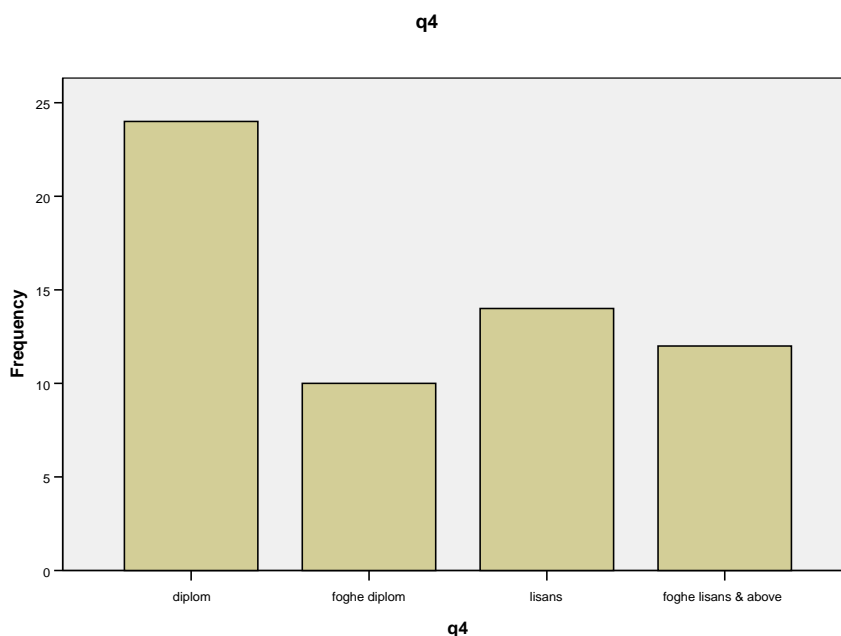
□ سطح تحصیلات: دیپلم □ فوق دیپلم □ لیسانس □ فوق لیسانس و بالاتر

جدول ۴-۲-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۴ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
دیپلم	24	40.0	40.0	40.0
فوق دیپلم	10	16.7	16.7	56.7
لیسانس	14	23.3	23.3	80.0
فوق لیسانس و بالاتر	12	20.0	20.0	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۴۰ درصد (۲۴ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه دیپلم داشته اند. این در حالی است که ۲۰ درصد (۱۲ نفر) از آزمودنی ها فوق لیسانس بوده اند.

نمودار ۴-۲-۴: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۴ پرسشنامه

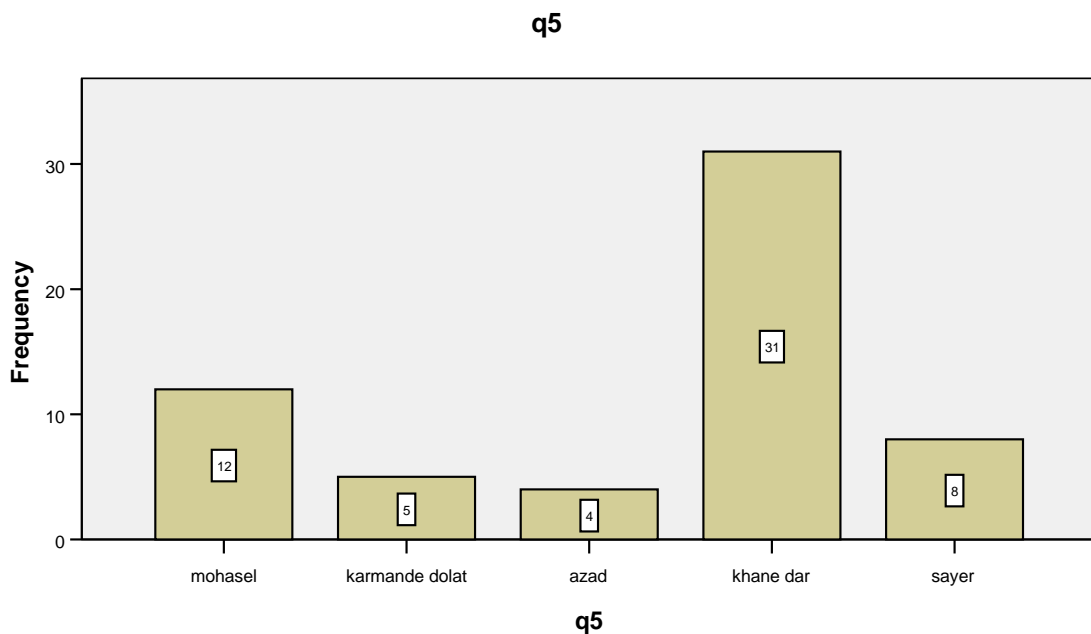
۵- وضعیت شغلی: محصل کارمند دولت آزاد خانه دار سایر

جدول ۴-۲-۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۵ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
دانشجو	12	20.0	20.0	20.0
کارمند دولت	5	8.3	8.3	28.3
آزاد	4	6.7	6.7	35.0
خانه دار	31	51.7	51.7	86.7
سایر	8	13.3	13.3	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۲۰ درصد (۱۲ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه دانشجو هستند. این در حالی است که ۵۱.۷ درصد (۳۱ نفر) از آزمودنی ها خانه دار بوده اند.

نمودار ۴-۲-۵: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۵ پرسشنامه

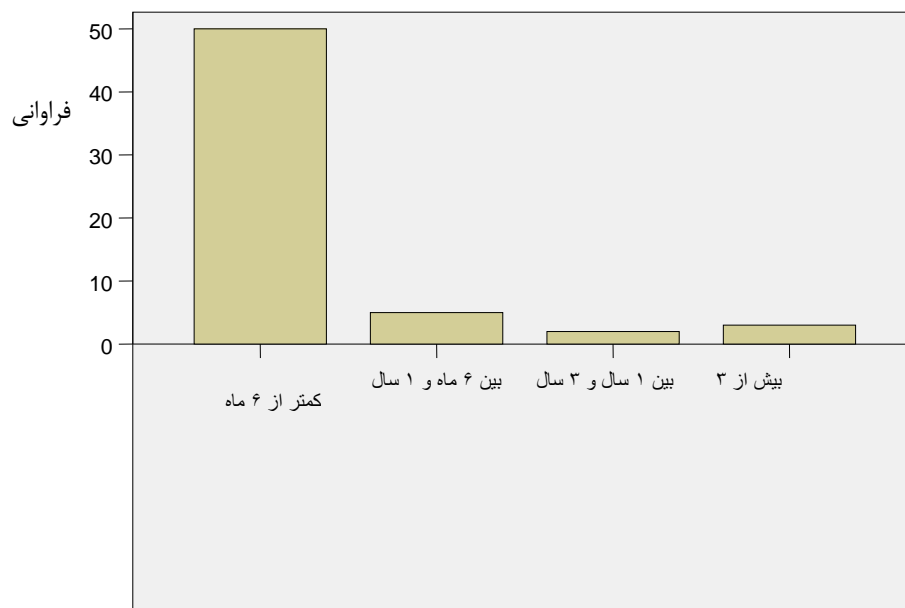
۶- مدت عضویت در گروه دوام: کمتر از ۶ ماه ۶ ماه تا ۱ سال ۱ تا ۳ سال ۳ سال و بیشتر

جدول ۴-۲-۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۶ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کمتر از ۶ ماه	50	83.3	83.3	83.3
۶ ماه تا ۱ سال	5	8.3	8.3	91.7
۱ تا ۳ سال	2	3.3	3.3	95.0
۳ سال و بیشتر	3	5.0	5.0	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۸۳.۶ درصد (۵۰ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه کمتر از ۶ ماه در گروه عضو شده اند. این در حالی است که ۵ درصد (۳ نفر) از آزمودنی ها بیش از ۳ سال عضو بوده اند.

نمودار ۴-۲-۶: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۶ پرسشنامه

۳-۴- تحلیل توصیفی فرضیات

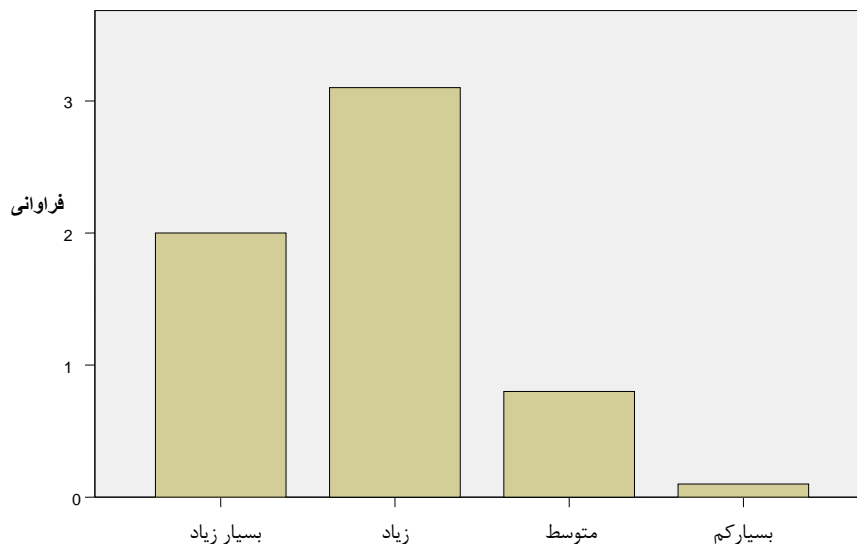
۷- به چه میزان برگزاری دوره های آموزشی منجر به افزایش توان مقابله زنان در هنگام وقوع زلزله می شود؟

جدول ۳-۴-۱: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۷ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	20	33.3	33.3	33.3
زیاد	31	51.7	51.7	85.0
متوسط	8	13.3	13.3	98.3
خیلی کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که 33.3 درصد (2 نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند که برگزاری دوره های آموزشی به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش توان مقابله زنان در هنگام وقوع زلزله می شود. این در حالی است که 1.7 درصد (1 نفر) از آزمودنی ها گزینه خیلی کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۳-۴-۱: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۷ پرسشنامه

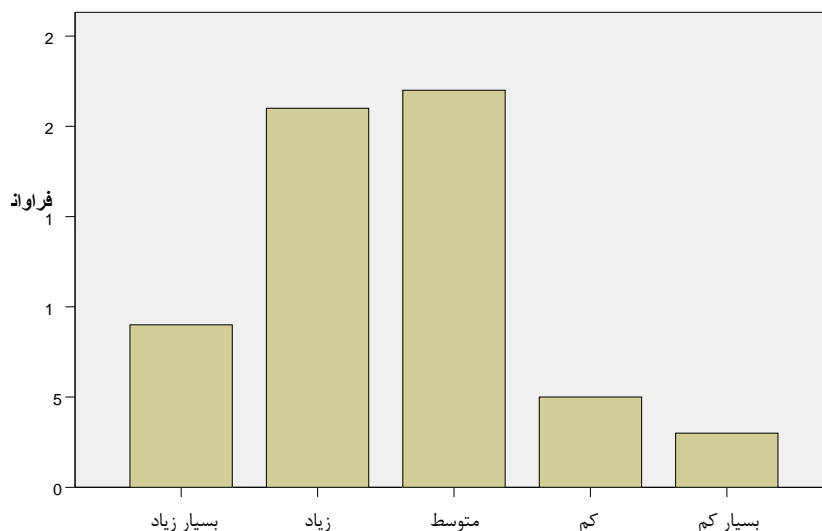
۸- باورهای دینی به چه میزان بر مشارکت زنان در زمان بحران موثر است؟

جدول ۴-۳-۲: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۸ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	9	15.0	15.0	15.0
زیاد	21	35.0	35.0	50.0
متوسط	22	36.7	36.7	86.7
کم	5	8.3	8.3	95.0
خیلی کم	3	5.0	5.0	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۱۵ درصد (۹ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند که باورهای دینی به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۵ درصد (۳ نفر) از آزمودنی ها گزینه خیلی کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۲: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۸ پرسشنامه

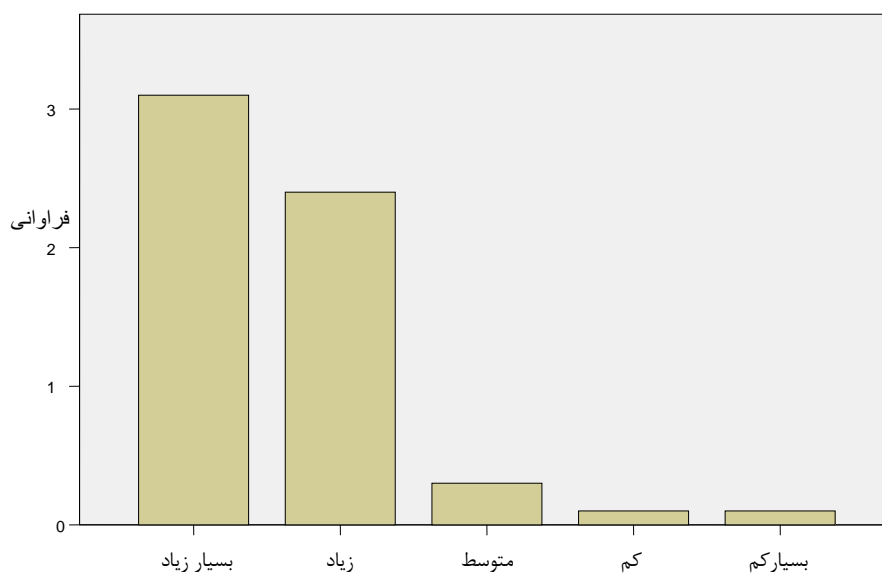
۹- داشتن روحیه جمع گرایی (اجتماعی بودن) چقدر می تواند بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟

جدول ۳-۳-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۹ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	31	51.7	51.7	51.7
زیاد	24	40.0	40.0	91.7
متوسط	3	5.0	5.0	96.7
کم	1	1.7	1.7	98.3
خیلی کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۵۱.۷ درصد (۳۱ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند که داشتن روحیه جمع گرایی به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه خیلی کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۳-۳-۴: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۹ پرسشنامه

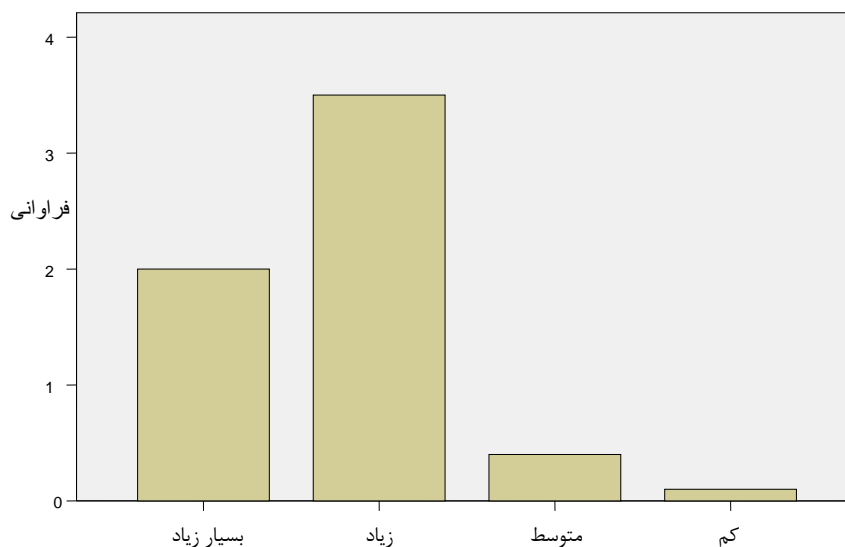
۱۰- وجود اعتماد متقابل بین شهروندان به چه میزان بر مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است؟

جدول ۴-۳-۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۰ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	20	33.3	33.3	33.3
زیاد	35	58.3	58.3	91.7
متوسط	4	6.7	6.7	98.3
کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۳.۳ درصد (۲۰ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند که وجود اعتماد متقابل بین شهروندان به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۴: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۰ پرسشنامه

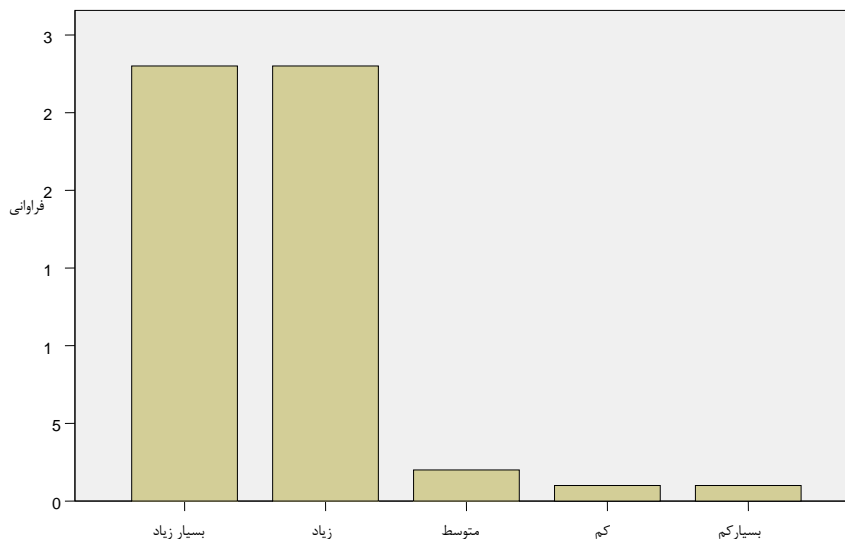
۱۱- چه میزان نیاز به داشتن احساس امنیت در زنان منجر به جلب مشارکت آنها در مدیریت بحران می شود؟

جدول ۴-۳-۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۱ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	28	46.7	46.7	46.7
زیاد	28	46.7	46.7	93.3
متوسط	2	3.3	3.3	96.7
کم	1	1.7	1.7	98.3
خیلی کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۴۶.۷ درصد (۲۸ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند نیاز به داشتن احساس امنیت در زنان به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۵: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۱ پرسشنامه

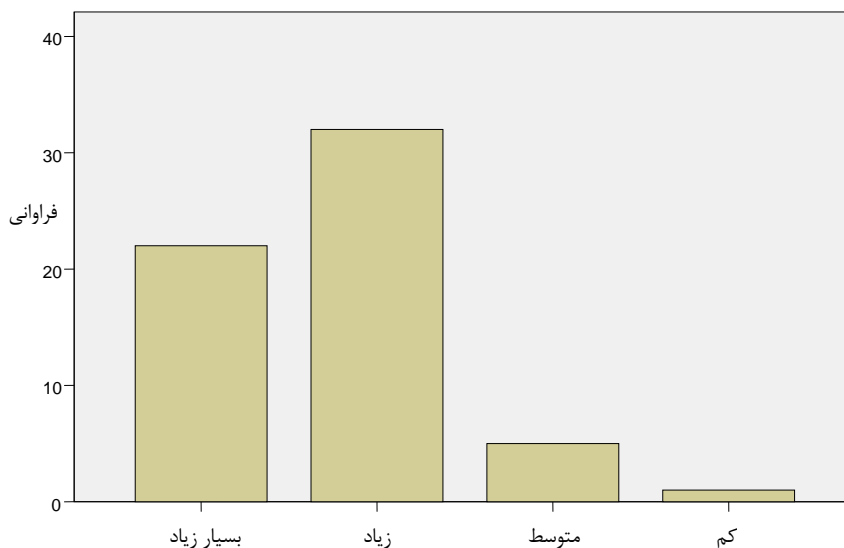
۱۲- نقش زندگی در خانواده های روشن فکر را در جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟

جدول ۴-۳-۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۲ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	22	36.7	36.7	36.7
زیاد	32	53.3	53.3	90.0
متوسط	5	8.3	8.3	98.3
کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۶.۷ درصد (۲۲ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند زندگی در خانواده های روشن فکر به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۶: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۲ پرسشنامه

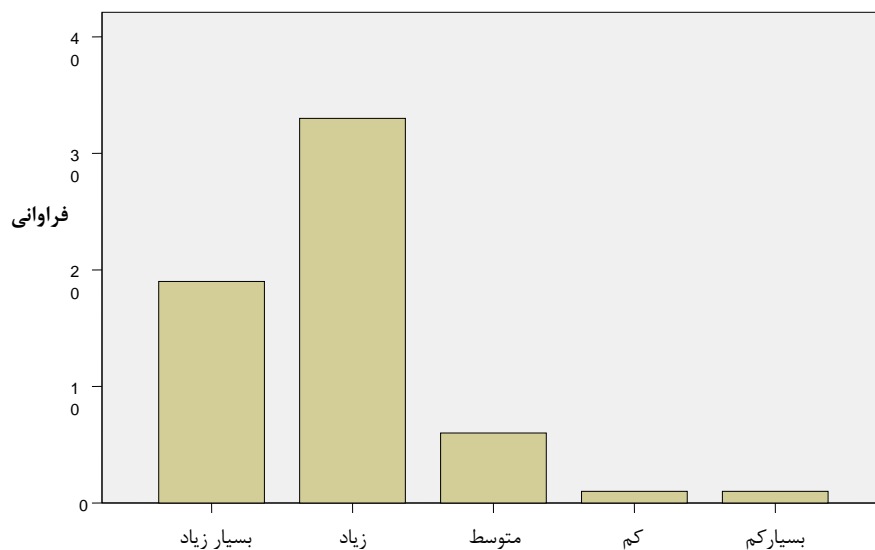
۱۳- نصب پوستر و اعلامیه در سطح شهر و پخش تصاویر از رسانه پیرامون مسائل مربوط به مدیریت بحران در مشارکت زنان به چه اندازه موثر می باشد؟

جدول ۴-۳-۷: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۳ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	19	31.7	31.7	31.7
زیاد	33	55.0	55.0	86.7
متوسط	6	10.0	10.0	96.7
کم	1	1.7	1.7	98.3
خیلی کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۱.۷ درصد (۱۹ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند نصب پوستر و اعلامیه در سطح شهر و پخش تصاویر از رسانه پیرامون مسائل مربوط به مدیریت بحران به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه خیلی کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۷: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۳ پرسشنامه

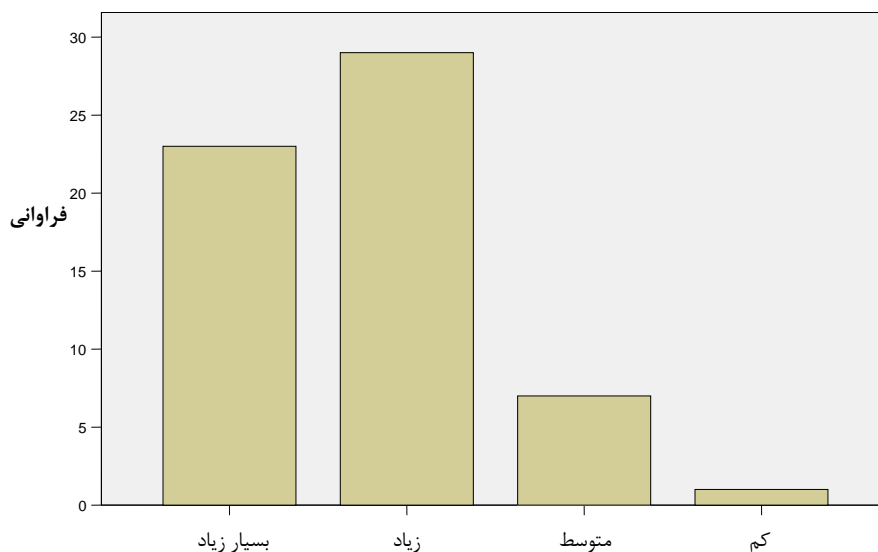
۱۴- نقش آگاهی و شناخت را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟

جدول ۴-۳-۸: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۴ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	23	38.3	38.3	38.3
زیاد	29	48.3	48.3	86.7
متوسط	7	11.7	11.7	98.3
کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۸.۳ درصد (۲۳ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند آگاهی و شناخت پیرامون مسائل مربوط به مدیریت بحران به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۸: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۴ پرسشنامه

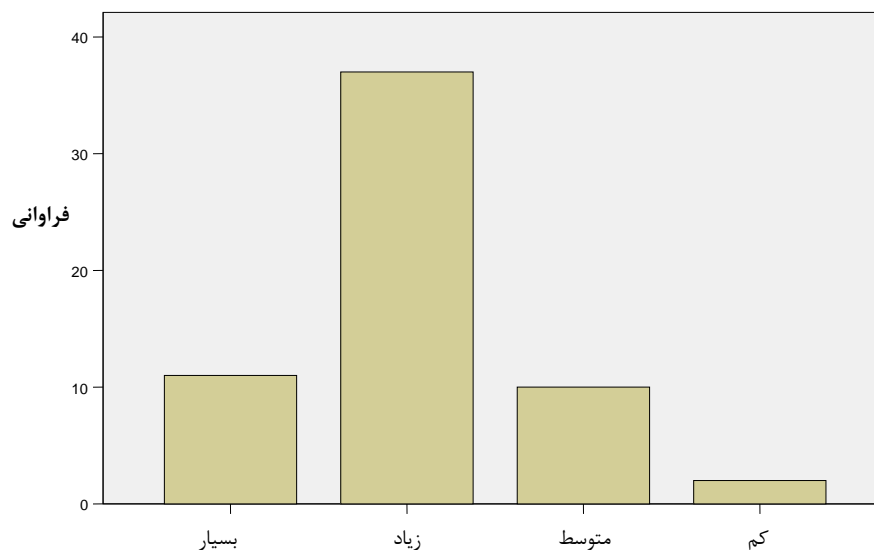
۱۵- تاثیر زندگی در شهرهای بزرگ در افزایش تمایل به مشارکت زنان در مدیریت بحران چه میزان است؟

جدول ۴-۳-۹: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۵ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	11	18.3	18.3	18.3
زیاد	37	61.7	61.7	80.0
متوسط	10	16.7	16.7	96.7
کم	2	3.3	3.3	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۱۸.۳ درصد (۱۱ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند تاثیر زندگی در شهرهای بزرگ به مقدار خیلی زیادی منجر به افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۳.۳ درصد (۲ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۹: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۵ پرسشنامه

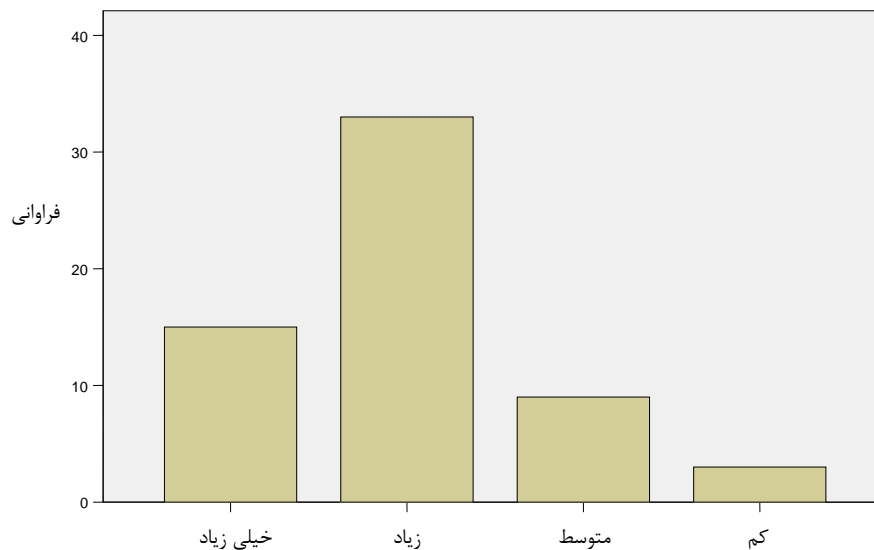
۱۶- به چه میزان تعداد فرزندان بر مشارکت زنان در مدیریت بحران اثر گذار است؟

جدول ۴-۳-۱۰: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۶ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	15	25.0	25.0	25.0
زیاد	33	55.0	55.0	80.0
متوسط	9	15.0	15.0	95.0
کم	3	5.0	5.0	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۲۵ درصد (۱۵ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند تعداد فرزندان به مقدار خیلی زیادی تاثیرگذار مشارکت زنان در مدیریت بحران می شود. این در حالی است که ۵ درصد (۳ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۰: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۶ پرسشنامه

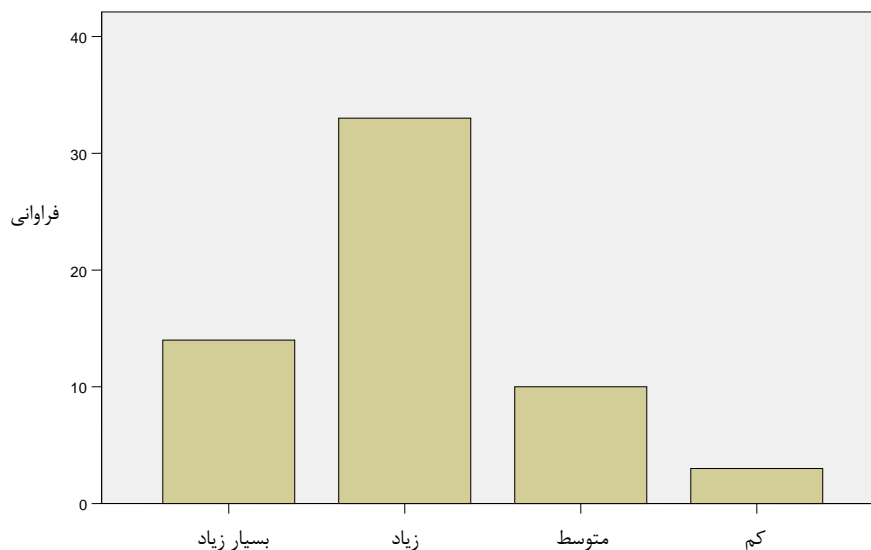
۱۷- زنان مشارکت در امور مدیریت بحران را تا چه اندازه برای خودشکوفایی انجام می دهند؟

جدول ۴-۳-۱۱: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۷ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	14	23.3	23.3	23.3
زیاد	33	55.0	55.0	78.3
متوسط	10	16.7	16.7	95.0
کم	3	5.0	5.0	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۲۳.۳ درصد (۱۴ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند زنان مشارکت در امور مدیریت بحران را به مقدار زیادی برای خودشکوفایی انجام می دهند. این در حالی است که ۵ درصد (۳ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۱: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۷ پرسشنامه

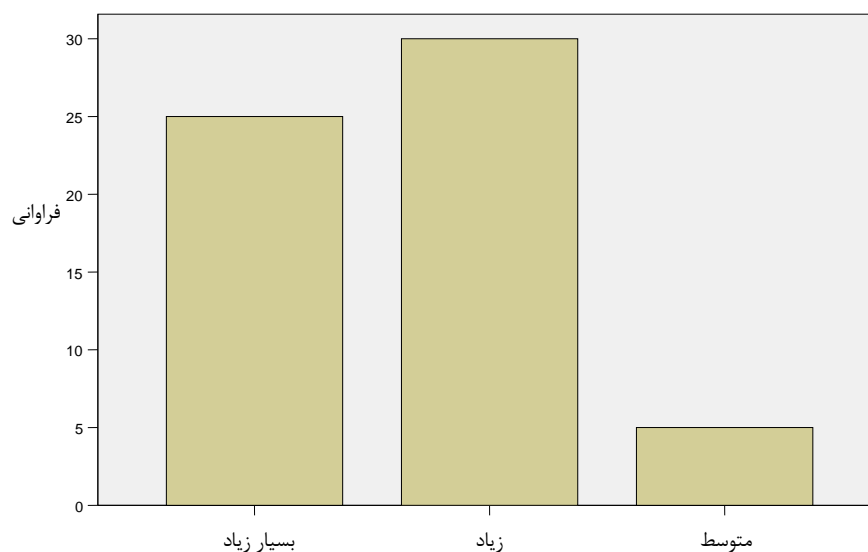
۱۸- نقش حس هم نوع دوستی را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟

جدول ۴-۳-۱۲: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۸ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	25	41.7	41.7	41.7
زیاد	30	50.0	50.0	91.7
متوسط	5	8.3	8.3	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۴۱.۷ درصد (۲۵ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند حس هم نوع دوستی به مقدار زیادی در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است. این در حالی است که ۸.۳ درصد (۵ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۲: فراوانی، پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۸

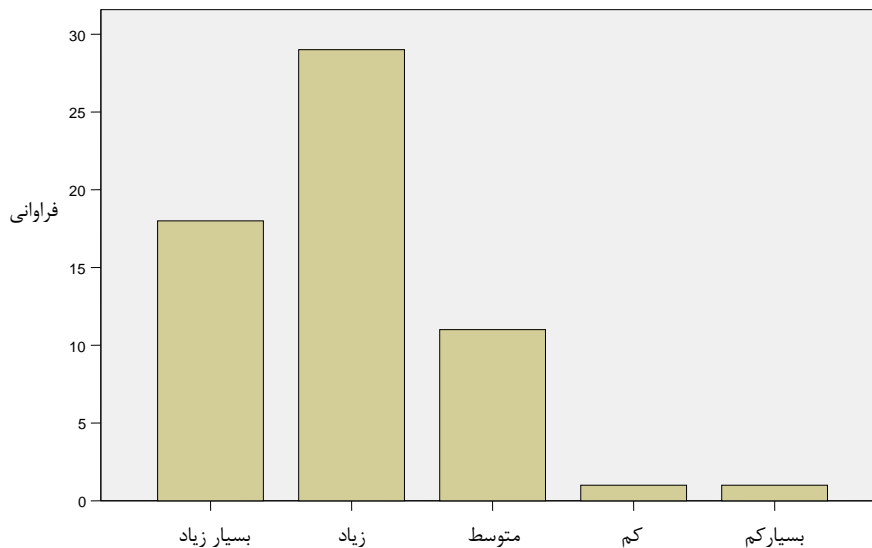
۱۹- به چه میزان نیاز به پیشرفت در زنان منجر به مشارکت آنان در مدیریت بحران می شود؟

جدول ۴-۳-۱۳: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۹ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	18	30.0	30.0	30.0
زیاد	29	48.3	48.3	78.3
متوسط	11	18.3	18.3	96.7
کم	1	1.7	1.7	98.3
خیلی کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۰ درصد (۱۸ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند حس نیاز به پیشرفت به مقدار زیادی در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه خیلی کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۳: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۱۹ پرسشنامه

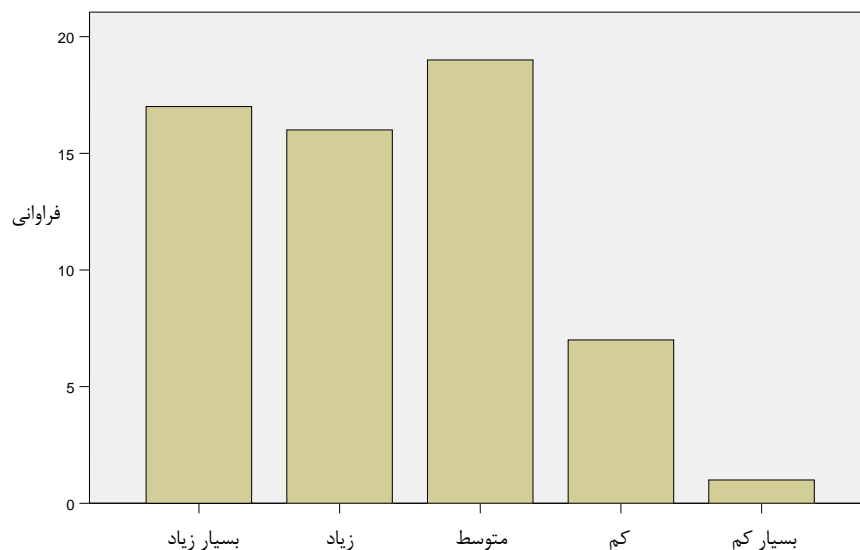
۲۰- به نظر شما تا چه حد مشوق های مالی می تواند در جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟

جدول ۴-۳-۱۴: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۰ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	17	28.3	28.3	28.3
زیاد	16	26.7	26.7	55.0
متوسط	19	31.7	31.7	86.7
کم	7	11.7	11.7	98.3
خیلی کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۲۸.۳ درصد (۱۷ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند مشوق های مالی به مقدار زیادی در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه خیلی کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۴: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۰ پرسشنامه

۲۱- تحلیل آسیب های وارده در بلایای گذشته تا چه حد بر جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است؟

جدول ۴-۳-۱۵: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۱ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	19	31.7	31.7	31.7
زیاد	37	61.7	61.7	93.3
متوسط	3	5.0	5.0	98.3
کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۱.۷ درصد (۱۹ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند تحلیل آسیب های وارده در بلایای گذشته به مقدار زیادی در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۵: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۱ پرسشنامه

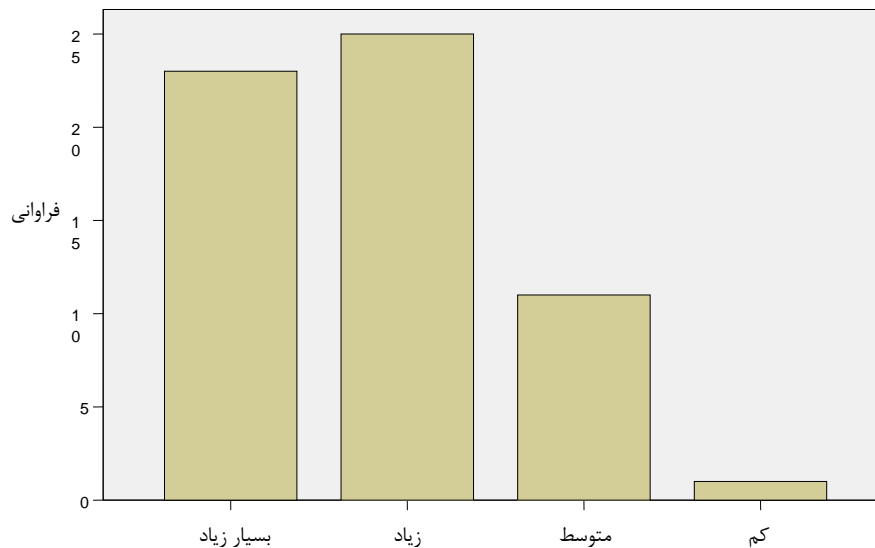
۲۲- نقش شجاعت فردی را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟

جدول ۴-۳-۱۶: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۲ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	23	38.3	38.3	38.3
زیاد	25	41.7	41.7	80.0
متوسط	11	18.3	18.3	98.3
کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۸.۳ درصد (۲۳ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند شجاعت فردی به مقدار زیادی در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۶: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۲ پرسشنامه

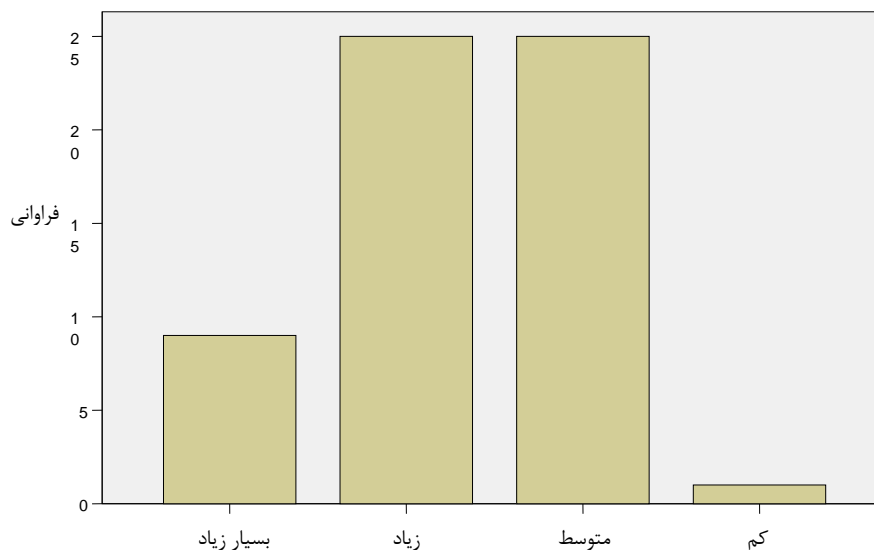
۲۳- به نظر شما سن و سال تا چه حد می تواند در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟

جدول ۴-۳-۱۷: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۳ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	9	15.0	15.0	15.0
زیاد	25	41.7	41.7	56.7
متوسط	25	41.7	41.7	98.3
کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۸.۳ درصد (۲۳ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند سن و سال به مقدار زیادی در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۷: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۳

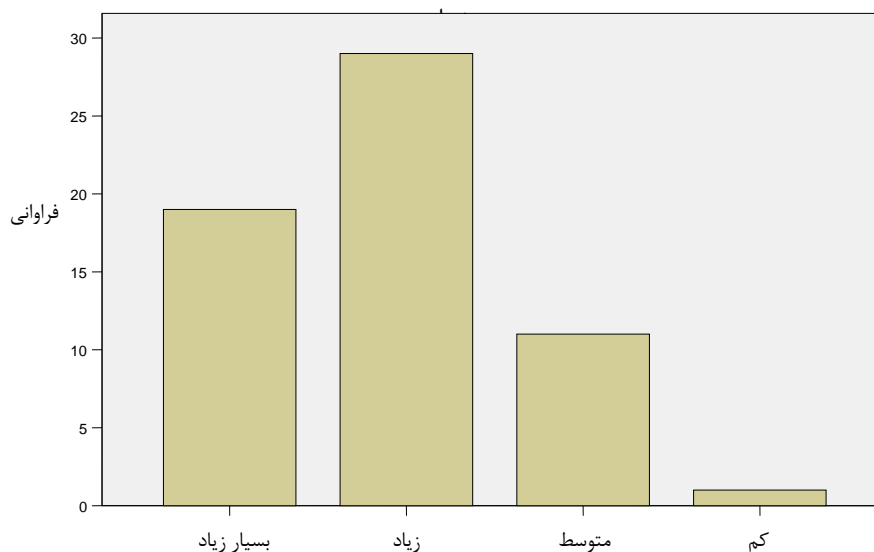
۲۴- نقش پایگاه اجتماعی (نوع شغل، سطح فرهنگ و...) را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟

جدول ۴-۳-۱۸: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۴ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	19	31.7	31.7	31.7
زیاد	29	48.3	48.3	80.0
متوسط	11	18.3	18.3	98.3
کم	1	1.7	1.7	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۳۱.۷ درصد (۱۹ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند پایگاه اجتماعی (نوع شغل، سطح فرهنگ و...) به مقدار زیادی در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است. این در حالی است که ۱.۷ درصد (۱ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۸: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۴

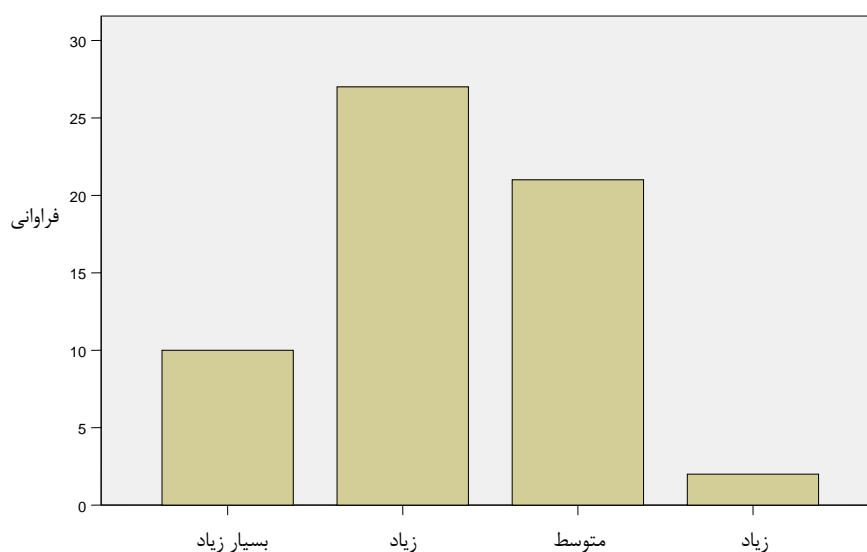
۲۵- نقش پایگاه اقتصادی (ثروت، میزان درآمد) را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟

جدول ۴-۳-۱۹: فراوانی و درصد پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۵ پرسشنامه

گزینه ها	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی زیاد	10	16.7	16.7	16.7
زیاد	27	45.0	45.0	61.7
متوسط	21	35.0	35.0	96.7
کم	2	3.3	3.3	100.0
جمع	60	100.0	100.0	

جدول و نمودار زیر نشان می دهد که ۱۶.۷ درصد (۱۰ نفر) از آزمودنی های گروه نمونه معتقدند پایگاه اقتصادی (ثروت، میزان درآمد) به مقدار زیادی در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است. این در حالی است که ۳.۳ درصد (۲ نفر) از آزمودنی ها گزینه کم را انتخاب نموده است.

نمودار ۴-۳-۱۹: فراوانی پاسخ آزمودنی ها به سوال ۲۵ پرسشنامه

۴-۴- تحلیل همبستگی پیرسون

جدول ۴-۴-۱: تحلیل همبستگی چندگانه متغیرها

		مشارکت زنان	آموزش	فرهنگی- ارزشی	خانوادگی	اقتصادی- اجتماعی	انگیزشی
مشارکت زنان	Pearson Correlation	1	.604(**)	.651(**)	.486(**)	.810(**)	.758(**)
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000
	N	60	60	60	60	60	60
آموزش	Pearson Correlation	.604(**)	1	.313(*)	.299(*)	.323(*)	.298(*)
	Sig. (2-tailed)	.000		.015	.020	.012	.021
	N	60	60	60	60	60	60
فرهنگی-ارزشی	Pearson Correlation	.651(**)	.313(*)	1	.046	.350(**)	.262(*)
	Sig. (2-tailed)	.000	.015		.725	.006	.043
	N	60	60	60	60	60	60
خانوادگی	Pearson Correlation	.486(**)	.299(*)	.046	1	.268(*)	.440(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.020	.725		.038	.000
	N	60	60	60	60	60	60
اقتصادی-اجتماعی	Pearson Correlation	.810(**)	.323(*)	.350(**)	.268(*)	1	.554(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.012	.006	.038		.000
	N	60	60	60	60	60	60
انگیزشی	Pearson Correlation	.758(**)	.298(*)	.262(*)	.440(**)	.554(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.021	.043	.000	.000	
	N	60	60	60	60	60	60

همانطور که در جدول بالا آمده است نتایج زیر استنتاج می گردد:

آموزش بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است زیرا احتمال معناداری کمتر از ۰.۰۵ است بنابراین با ۹۵٪ اطمینان آموزش بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است و با توجه به اینکه شیب خط رگرسیونی برآورد شده مثبت می باشد می توان نتیجه گرفت رابطه بین آموزش و مشارکت زنان در مدیریت بحران مستقیم است.

- ویژگی های فرهنگی-ارزشی بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است زیرا احتمال معناداری کمتر از ۰.۰۵ است بنابراین با ۹۵٪ اطمینان ویژگی های فرهنگی-ارزشی بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است و با توجه به اینکه شیب خط رگرسیونی برآورد شده مثبت می باشد می توان نتیجه گرفت رابطه بین ویژگی های فرهنگی-ارزشی و مشارکت زنان در مدیریت بحران مستقیم است.
- ویژگی های خانوادگی بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است زیرا احتمال معناداری کمتر از ۰.۰۵ است بنابراین با ۹۵٪ اطمینان ویژگی های خانوادگی بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است و با توجه به اینکه شیب خط رگرسیونی برآورد شده مثبت می باشد می توان نتیجه گرفت رابطه بین ویژگی های خانوادگی و مشارکت زنان در مدیریت بحران مستقیم است.
- ویژگی های اقتصادی-اجتماعی بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است زیرا احتمال معناداری کمتر از ۰.۰۵ است بنابراین با ۹۵٪ اطمینان ویژگی های اقتصادی-اجتماعی بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است و با توجه به اینکه شیب خط رگرسیونی برآورد شده مثبت می باشد می توان نتیجه گرفت رابطه بین ویژگی های اقتصادی-اجتماعی و مشارکت زنان در مدیریت بحران مستقیم است.
- ویژگی های انگیزشی بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است زیرا احتمال معناداری کمتر از ۰.۰۵ است بنابراین با ۹۵٪ اطمینان ویژگی های انگیزشی بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است و با توجه به اینکه شیب خط رگرسیونی برآورد شده مثبت می باشد می توان نتیجه گرفت رابطه بین ویژگی های انگیزشی و مشارکت زنان در مدیریت بحران مستقیم است.

جدول ۴-۵-۱: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه اول (آموزش)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.604(a)	.364	.353	.29465

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌نمایید، همبستگی میان متغیر مستقل آموزش و متغیر وابسته که مشارکت زنان در مدیریت بحران می‌باشد معادل ۰.۶۰۴ است که یک همبستگی مستقیم و قابل قبول را نشان می‌دهد و ضریب تعیین معادل آن نیز ۰.۳۶۴ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که ۳۶ درصد از متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل موجود در این تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفته و مابقی مربوط به متغیرهایی است که در این تحقیق مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. ضمناً با توجه به سطح معنی داری مشخص می‌شود که با قبول ۱ درصد خطا و با اطمینان ۹۹ درصد نتایج به دست آمده را می‌توان به عنوان عامل موثر مشارکت زنان در مدیریت بحران تعمیم داد.

جدول ۴-۵-۲: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه اول (آموزش)

Model		Sum of Squares	درجه آزادی	Mean Square	F	سطح معناداری
1	Regression	2.888	1	2.888	33.260	.000(a)
	Residual	5.035	58	.087		
	Total	7.923	59			

با استفاده از نتایج به دست آمده در جدول بالا نیز مشاهده می‌نمایید، همبستگی متغیر مستقل اقدامات اولیه یک همبستگی مستقیم و قابل قبول می‌باشد که در مجموع وجود یک رابطه مستقیم بین متغیر مستقل اقدامات اولیه و متغیر وابسته رویکرد مدیریت بحران محله محور را تایید می‌نماید.

جدول ۴-۵-۳: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه اول

Mod		ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد	t	Sig.
-----	--	----------------------	-----------------	---	------

el		شده		Beta		
		B	Std. Error			
1	(Constant)	1.179	.137		8.580	.000
	آموزش	.425	.074	.604	5.767	.000

جدول ۴-۵-۴: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه دوم (فرهنگی-ارزشی)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.651(a)	.424	.414	.28043

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌نمایید، همبستگی میان متغیر مستقل ویژگی‌های فرهنگی-ارزشی و متغیر وابسته که مشارکت زنان در مدیریت بحران می‌باشد معادل ۰.۶۵۱ است که یک همبستگی مستقیم و قابل قبول را نشان می‌دهد و ضریب تعیین معادل آن نیز ۰.۴۲۴ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که ۴۲ درصد از متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل موجود در این تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفته و مابقی مربوط به متغیرهایی است که در این تحقیق مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. ضمناً با توجه به سطح معنی‌داری مشخص می‌شود که با قبول ۱ درصد خطا و با اطمینان ۹۹ درصد نتایج به دست آمده را می‌توان به عنوان عامل موثر مشارکت زنان در مدیریت بحران تعمیم داد.

جدول ۴-۵-۵: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه دوم

Model		Sum of Squares	درجه آزادی	Mean Square	F	سطح معناداری
1	Regression	3.362	1	3.362	42.746	.000(a)
	Residual	4.561	58	.079		
	Total	7.923	59			

با استفاده از نتایج به دست آمده در جدول بالا نیز مشاهده می‌نمایید، همبستگی متغیر ویژگی‌های فرهنگی-ارزشی مستقل یک همبستگی مستقیم و قابل قبول می‌باشد که در مجموع وجود یک رابطه مستقیم بین متغیرمستقل ارزیابی وضع موجود و متغیر وابسته مشارکت زنان در مدیریت بحران را تایید می‌نماید.

جدول ۴-۵-۶: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه دوم

Model		ضرایب استاندارد نشده		Beta	t	Sig.
		B	Std. Error			
1	(Constant)	1.207	.118		10.223	.000
	فرهنگی-ارزشی	.388	.059	.651	6.538	.000

جدول ۴-۵-۷: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه سوم (خانوادگی)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.486(a)	.236	.223	.32310

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌نمایید، همبستگی میان متغیر مستقل ویژگی‌های خانوادگی و متغیر وابسته که مشارکت زنان در مدیریت بحران می‌باشد معادل ۰.۴۸۶ است که یک همبستگی مستقیم و قابل قبول را نشان می‌دهد و ضریب تعیین معادل آن نیز ۰.۲۳۶ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که ۲۳ درصد از متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل موجود در این تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفته و مابقی مربوط به متغیرهایی است که در این تحقیق مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. ضمناً با توجه به سطح معنی‌داری مشخص می‌شود که با قبول ۱ درصد خطا و با اطمینان ۹۹ درصد نتایج به دست آمده را می‌توان به عنوان عامل موثر مشارکت زنان در مدیریت بحران تعمیم داد.

جدول ۴-۵-۸: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه سوم

Model		Sum of Squares	درجه آزادی	Mean Square	F	سطح معناداری
1	Regression	1.868	1	1.868	17.893	.000(a)
	Residual	6.055	58	.104		
	Total	7.923	59			

با استفاده از نتایج به دست آمده در جدول بالا نیز مشاهده می‌نمایید، همبستگی متغیر ویژگی‌های خانوادگی مستقل یک همبستگی مستقیم و قابل قبول می‌باشد که در مجموع وجود یک رابطه مستقیم بین متغیرمستقل ارزیابی وضع موجود و متغیر وابسته مشارکت زنان در مدیریت بحران را تایید می‌نماید.

جدول ۴-۵-۹: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه سوم

Model		ضرایب استاندارد نشده		Beta	t	Sig.
		B	Std. Error			
1	(Constant)	1.342	.148		9.096	.000
	خانوادگی	.319	.076	.486	4.230	.000

جدول ۴-۵-۱۰: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه چهارم (اقتصادی-اجتماعی)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.810(a)	.656	.650	.21688

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌نمایید، همبستگی میان متغیر مستقل ویژگی‌های اقتصادی-اجتماعی و متغیر وابسته که مشارکت زنان در مدیریت بحران می‌باشد معادل ۰.۸۱۰ است که یک همبستگی مستقیم و قابل قبول را نشان می‌دهد و ضریب تعیین معادل آن نیز ۰.۶۵۶ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که ۶۵ درصد از متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل موجود در این تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفته و مابقی مربوط به متغیرهایی است که در این تحقیق مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. ضمناً با توجه به سطح معنی‌داری مشخص می‌شود که با قبول ۱ درصد خطا و با اطمینان ۹۹ درصد نتایج به دست آمده را می‌توان به عنوان عامل موثر

مشارکت زنان در مدیریت بحران تعمیم داد.

جدول ۴-۵-۱۱: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه چهارم

Model		Sum of Squares	درجه آزادی	Mean Square	F	سطح معناداری
1	Regression	5.195	1	5.195	110.442	.000(a)
	Residual	2.728	58	.047		
	Total	7.923	59			

با استفاده از نتایج به دست آمده در جدول بالا نیز مشاهده می‌نمایید، همبستگی متغیر ویژگی‌های خانوادگی مستقل یک همبستگی مستقیم و قابل قبول می‌باشد که در مجموع وجود یک رابطه مستقیم بین متغیرمستقل ارزیابی وضع موجود و متغیر وابسته مشارکت زنان در مدیریت بحران را تایید می‌نماید.

جدول ۴-۵-۱۲: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه چهارم

Model		ضرایب استاندارد نشده		Beta	t	Sig.
		B	Std. Error			
1	(Constant)	.595	.131		4.536	.000
	اقتصادی-اجتماعی	.637	.061	.810	10.509	.000

جدول ۴-۵-۱۳: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه پنجم (انگیزشی)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.758(a)	.575	.567	.24102

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌نمایید، همبستگی میان متغیر مستقل ویژگی‌های انگیزشی و متغیر وابسته که مشارکت زنان در مدیریت بحران می‌باشد معادل ۰.۷۵۸ است که یک همبستگی مستقیم و قابل قبول را نشان می‌دهد و ضریب تعیین معادل آن نیز ۰.۵۷۵ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که ۵۷ درصد از متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل موجود در این تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفته و مابقی مربوط به متغیرهایی است که در این تحقیق مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. ضمناً با توجه به سطح معنی‌داری مشخص می‌

شود که با قبول ۱ درصد خطا و با اطمینان ۹۹ درصد نتایج به دست آمده را می توان به عنوان عامل موثر مشارکت زنان در مدیریت بحران تعمیم داد.

جدول ۴-۵-۱۴: ادامه نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون در فرضیه پنجم

Model		Sum of Squares	درجه آزادی	Mean Square	F	سطح معناداری
1	Regression	4.554	1	4.554	78.385	.000(a)
	Residual	3.369	58	.058		
	Total	7.923	59			

با استفاده از نتایج به دست آمده در جدول بالا نیز مشاهده می نمایم، همبستگی متغیر ویژگی های خانوادگی مستقل یک همبستگی مستقیم و قابل قبول می باشد که در مجموع وجود یک رابطه مستقیم بین متغیرمستقل ارزیابی وضع موجود و متغیر وابسته مشارکت زنان در مدیریت بحران را تایید می نماید.

جدول ۴-۵-۱۵: ضرایب رگرسیونی استخراج شده برای فرضیه پنجم

Model		ضرایب استاندارد نشده		Beta	t	Sig.
		B	Std. Error			
1	(Constant)	.962	.115		8.369	.000
	انگیزی	.522	.059	.758	8.854	.000

فصل پنجم

نتیجه گیری و پیشنهادات

۵-۱- مقدمه

در این فصل ابتدا به بررسی نتایج حاصل از آزمونهای انجام شده در فصل قبل می پردازیم، سپس به ارائه پیشنهادهایی بر مبنای هر یک از نظریه ها پرداخته و در انتها پیشنهاداتی برای محققین آینده مطرح می شود.

۵-۲- خلاصه و نتیجه گیری

همانطوری که فرضیه ها در فصل گذشته مورد آزمون قرار گرفت نتایج آن به صورت کلی به همراه فرضیه ها به قرار زیر است:

فرضیه اول:

آموزش زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران تاثیر مثبت دارد. (H_1)

آموزش زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران تاثیر مثبت ندارد. (H_0)

بنابراین چون آماره آزمون از مقدار جدول بزرگتر است فرضیه مورد پذیرش قرار می گیرد به عبارتی فرضیه ها مورد تایید قرار گرفت و نقیض ادای یعنی H_0 رد می شود.

فرضیه دوم:

ویژگی های فرهنگی - ارزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است. (H_1)

ویژگی های فرهنگی - ارزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر نمی باشد. (H_0)

بنابراین چون آماره آزمون از مقدار جدول بزرگتر است فرضیه مورد پذیرش قرار می گیرد به عبارتی فرضیه ها مورد تایید قرار گرفت و نقیض ادا یعنی H_0 رد می شود.

فرضیه سوم:

ویژگی های خانوادگی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است. (H_1)

ویژگی های خانوادگی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر نمی باشد. (H_0)

بنابراین چون آماره آزمون از مقدار جدول بزرگتر است فرضیه مورد پذیرش قرار می گیرد به عبارتی فرضیه ها مورد تایید قرار گرفت و نقیض ادا یعنی H_0 رد می شود .

فرضیه چهارم :

ویژگی های اقتصادی- اجتماعی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است. (H_1)

ویژگی های اقتصادی- اجتماعی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر نمی باشد. (H_0)

بنابراین چون آماره آزمون از مقدار جدول بزرگتر است فرضیه مورد پذیرش قرار می گیرد به عبارتی فرضیه ها مورد تایید قرار گرفت و نقیض ادا یعنی H_0 رد می شود .

فرضیه پنجم :

تمایل درونی و ویژگی های انگیزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است. (H_1)

تمایل درونی و ویژگی های انگیزشی زنان در مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر نمی باشد. (H_0)

بنابراین چون آماره آزمون از مقدار جدول بزرگتر است فرضیه مورد پذیرش قرار می گیرد به عبارتی فرضیه ها مورد تایید قرار گرفت و نقیض ادا یعنی H_0 رد می شود .

۵-۳- پیشنهادات اجرایی، ساختاری

فرضیه اول :

برخی از پیشنهادها در راستای فرضیه اول به قرار زیر است :

□ وسایل ارتباط جمعی بخصوص تلویزیون و رادیو از جمله عوامل مهمی در ایجاد روحیه مشارکت در

مردم هستند. وسایل ارتباط جمعی موجب افزایش پدیده‌های تحت عنوان تحرک روانی میگردد و در بین

مردم همدلی ایجاد میکند و در نهایت منجر به مشارکت افراد میگردد.

□ نصب پوستر و اعلامیه در سطح شهر و پخش آگهی در رادیو و تلویزیون در مورد گروه های دوام و اطلاع رسانی در مورد اهداف و وظایف آنها

□ اطلاع رسانی در مورد برنامه های آموزشی پایگاه مدیریت بحران منطقه از طریق ارسال پیامک به ساکنان منطقه

□ ایجاد کنفرانس ها و سمینارهای مرتبط با موضوعات بحران برای بالا بردن سطح آگاهی شهروندان و تشویق آنان به مشارکت در برنامه های گروه های دوام

فرضیه دوم :

برخی از پیشنهادها در راستای فرضیه دوم به قرار زیر است :

□ ایجاد نگرش مثبت به مشارکت اجتماعی و جلب اعتماد عمومی مردم نسبت به مسئولین و در سطحی دیگر ایجاد اعتماد بین شهروندان از طریق نظرسنجی از آنها

□ واگذاری مسئولیت ها و تصمیم گیری ها در برخی از امور مدیریت بحران به زنان و اهمیت دادن به پیشنهادات و نظرات آنها در اداره امور شهر و بالا بردن سطح اعتماد به نفس در آنها

□ تشویق به عضویت شهروندان در تشکل های غیر دولتی و نهادهای مردمی و سازمانهای صنفی بعنوان عاملی در ایجاد فضای مشارکتی نقش اساسی ایفا می نماید لذا توسعه تشکل های غیردولتی، نهادهای مدنی در زمینه بحران و توانمند سازی آنها از طریق حمایت های دولتی می تواند در راستای مشارکت اجتماعی زنان بعنوان یک ابزار مناسب و مردمی تلقی گردد .

□ ایجاد مراکزی برای استفاده از پیشنهادات مردمی در جهت خدمات رسانی بهینه می تواند در راستای جلب مشارکت بیشتر آنها موثر واقع شود .

فرضیه سوم :

برخی از پیشنهادها در راستای فرضیه سوم به قرار زیر است :

- تهیه فیلم های آموزشی توسط پایگاه های مدیریت بحران و گروه های دوام ، و ارسال فیلم بصورت سی دی برای آن دسته از بانوانی که به علت رسیدگی به فرزندان شان فرصت شرکت در کلاس ها را ندارند.
- با توجه به اینکه هر چه میزان تحلیل آسیب های وارده در بلایای گذشته بیشتر باشد گرایش بیشتری برای مشارکت زنان ایجاد می شود. لذا انجام اقداماتی در جهت بالا بردن اطلاعات زنان از سابقه تاریخی آسیبه ها می تواند موثر باشد.
- انتشار تجربیات کشورهای پیشرفته از مشارکت زنان در کاهش تلفات و تهیه تیزرهای تلویزیونی و رادیویی جهت اطلاع رسانی به بانوان
- برگزاری کلاس های آموزشی گروه های دوام در داخل مساجد

فرضیه چهارم :

برخی از پیشنهادها در راستای فرضیه چهارم به قرار زیر است :

- برگزاری دوره های آموزشی مدیریت بحران در مساجد و پارکها برای سنین مختلف. تا بدین طریق افراد در تمامی رده های سنی از نوجوان و جوان و میانسال تا کهن سالان در مورد برنامه ها و دوره های آموزشی گروه های دوام اطلاعاتی کسب نمایند.
- پخش تیزرهای آموزشی در ارتباط با مدیریت بحران و اثرات مشارکت همگانی در کاهش تلفات و خسارات جانی و مالی از طریق تلویزیون

□ انجام قرعه کشی و اهداء جوایز به اعضای فعال گروه های دوام

فرضیه پنجم :

برخی از پیشنهادها در راستای فرضیه پنجم به قرار زیر است :

□ اجرای مانور برای سنجش میزان آمادگی افراد

□ انتشار پوستر و تبلیغات در مکانهای عمومی در راستای تشویق زنان برای کمک به هم نوع و افزایش

شجاعت آنها و بهره مندی از اجر اخروی کمک به دیگران

۴-۵- پیشنهادها یی برای تحقیقات آینده

۱. اجرای مدل تحقیق حاضر در سایر مناطق شهرداری تهران

۲. تحقیق در جهت تعمیم و گسترش مدل نظری ارائه شده .

۳. اجرای تحقیق با رویکرد عدم قطعیت (فازی)

منابع

- ۱- ازکیا، مصطفی - غفاری، غلامرضا، ۱۳۸۰، بررسی رابطه بین اعتماد و مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی شهر کاشان، نامه علوم اجتماعی، بهار و تابستان ۱۳۸۰ - شماره ۱۷
- ۲-بازرگان عباس و سرمد و حجازی؛ روش های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران: ۱۳۷۸، صص-۵۴-۵۶
- ۳-جهانگیری، کتایون، طراحی الگوی جامعه-محور مدیریت بلایا برای ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، ۱۳۸۷
- ۴-حامد مقدم، احمد، ۱۳۷۰، مشارکت و توسعه روستایی، مشهد، مجله ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی
- ۵-خاکی، غلامرضا، (۱۳۷۹)، «روش تحقیق در مدیریت»، تهران: مرکز انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۶-دلاور، علی.(۱۳۸۴). " مبانی نظری و علمی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی " تهران ،انتشارات رشد
- ۷-سکاران، اوما، (۱۳۸۰) روش های تحقیق در مدیریت، ترجمه صائبی و شیرازی، مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- ۸-سگالن، مارتین، جامعه شناختی تاریخی خانواده، حمید الیاسیف سعدی، تهران، ۱۳۷۵، صص ۲۴۸-۲۴۵
- ۹-شادی طلب، شادی، ۱۳۸۲، مشارکت اجتماعی زنان، پژوهش زنان، سال سوم پاییز ۱۳۸۲
- ۱۰-طوسی، محمدعلی، ۱۳۷۰، مشارکت و مدیریت و مالکیت، مرکز آموزش و مدیریت دولتی
- ۱۱-علوی تبار، علیرضا، ۱۳۸۲، چاپ دوم، بررسی الگوی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها، ناشر انتشارات سازمان شهرداریهای کشور
- ۱۲-محسنی تبریزی، علیرضا، ۱۳۶۹، بررسی زمینه های مشارکتی روستاییان و ارتباط آن با ترویج کشاورزی. تهران: معاونت ترویج و مشارکت مردمی وزارت جهاد سازندگی، تهران.
- ۱۳-مصفا، نسرين، مشارکت سیاسی زنان در ایران، موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران ۱۳۷۵، صص ۹-۶

۱۴- وزیرپور، شب بو، ۱۳۸۹، مشارکت جامعه محور در بحران با حضور زنان و مردان

سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران:

۱۵- <http://tdmmo.tehran.ir/>

۱۶- <http://www.magiran.com/>

سازمان مدیریت بحران کشور:

۱۷- <http://bohran.ostan-ag.gov.ir/>

۱۸- www.hamshahrionline.ir

19- www.sciencedirect.com

بسمه تعالی

پاسخ دهنده گرامی:

آنچه در اختیار دارید پرسشنامه ای است که برای انجام تحقیق پیرامون عوامل موثر بر مشارکت زنان در مدیریت بحران مورد استفاده قرار گرفته است. خواهشمند است با پاسخگویی دقیق به سوالات زیر ما را در انجام هرچه بهتر این تحقیق یاری فرمائید. پیشاپیش از همکاری شما قدردانی می شود.

اطلاعات شخصی:

- ۱- سن: تا ۲۵ سال ۲۵ تا ۳۵ سال ۳۵ تا ۴۵ سال ۴۵ به بالا
- ۲- وضعیت تاهل: مجرد متاهل
- ۳- محل تولد: تهران سایر شهرها
- ۴- سطح تحصیلات: دیپلم فوق دیپلم لیسانس فوق لیسانس و بالاتر
- ۵- وضعیت شغلی: محصل کارمند دولت آزاد خانه دار سایر
- ۶- مدت عضویت در گروه دوام: کمتر از ۶ ماه ۶ ماه تا ۱ سال ۱ تا ۳ سال ۳ سال و بیشتر

بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	
					۷- به چه میزان برگزاری دوره های آموزشی منجر به افزایش توان مقابله زنان در هنگام وقوع زلزله می شود؟
					۸- باورهای دینی به چه میزان بر مشارکت زنان در زمان بحران موثر است؟
					۹- داشتن روحیه جمع گرایی (اجتماعی بودن) چقدر می تواند بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟

بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	
					۱۰- وجود اعتماد متقابل بین شهروندان به چه میزان بر مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است؟
					۱۱- چه میزان نیاز به داشتن احساس امنیت در زنان منجر به جلب مشارکت آنها در مدیریت بحران می شود؟
					۱۲- نقش زندگی در خانواده های روشن فکر را در جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۱۳- نصب پوستر و اعلامیه در سطح شهر و پخش تصاویر از رسانه پیرامون مسائل مربوط به مدیریت بحران در مشارکت زنان به چه اندازه موثر می باشد؟
					۱۴- نقش آگاهی و شناخت را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۱۵- تاثیر زندگی در شهرهای بزرگ در افزایش تمایل به مشارکت زنان در مدیریت بحران چه میزان است؟
					۱۶- به چه میزان تعداد فرزندان بر مشارکت زنان در مدیریت بحران اثر گذار است؟
					۱۷- زنان مشارکت در امور مدیریت بحران را تا چه اندازه برای خود شکوفایی انجام می دهند؟
					۱۸- نقش حس هم نوع دوستی را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۱۹- به چه میزان نیاز به پیشرفت در زنان منجر به مشارکت آنان در مدیریت بحران می شود؟

بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	
					۲۰- به نظر شما تا چه حد مشوق های مالی می تواند در جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟
					۲۱- تحلیل آسیب های وارده در بلایای گذشته تا چه حد بر جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است؟
					۲۲- نقش شجاعت فردی را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۲۳- به نظر شما سن و سال تا چه حد می تواند در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟
					۲۴- نقش پایگاه اجتماعی (نوع شغل، سطح فرهنگ و...) را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۲۵- نقش پایگاه اقتصادی (ثروت، میزان درآمد) را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟

۲۶- چنانچه راهکاری در زمینه افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران دارید بفرمائید.

۲۷- لطفا نظرات و پیشنهادات خود را درباره این موضوع بیان فرمائید.

ضمائم

بسمه تعالی

پاسخ دهنده گرامی:

آنچه در اختیار دارید پرسشنامه ای است که برای انجام تحقیق پیرامون عوامل موثر بر مشارکت زنان در مدیریت بحران مورد استفاده قرار گرفته است. خواهشمند است با پاسخگویی دقیق به سوالات زیر ما را در انجام هرچه بهتر این تحقیق یاری فرمائید. پیشاپیش از همکاری شما قدردانی می شود.

اطلاعات شخصی:

۱- سن: تا ۲۵ سال ۲۵ تا ۳۵ سال ۳۵ تا ۴۵ سال ۴۵ به بالا

۲- وضعیت تاهل: مجرد متاهل

۳- محل تولد: تهران سایر شهرها

۴- سطح تحصیلات: دیپلم فوق دیپلم لیسانس فوق لیسانس و بالاتر

۵- وضعیت شغلی: محصل کارمند دولت آزاد خانه دار سایر

۶- مدت عضویت در گروه دوام: کمتر از ۶ ماه ۶ ماه تا ۱ سال ۱ تا ۳ سال ۳ سال و بیشتر

بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	
					۷- به چه میزان برگزاری دوره های آموزشی منجر به افزایش توان مقابله زنان در هنگام وقوع زلزله می شود؟
					۸- باورهای دینی به چه میزان بر مشارکت زنان در زمان بحران موثر است؟
					۹- داشتن روحیه جمع گرایی (اجتماعی بودن) چقدر می تواند بر مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟

بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	
					۱۰- وجود اعتماد متقابل بین شهروندان به چه میزان بر مشارکت آنان در مدیریت بحران موثر است؟
					۱۱- چه میزان نیاز به داشتن احساس امنیت در زنان منجر به جلب مشارکت آنها در مدیریت بحران می شود؟
					۱۲- نقش زندگی در خانواده های روشن فکر را در جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۱۳- نصب پوستر و اعلامیه در سطح شهر و پخش تصاویر از رسانه پیرامون مسائل مربوط به مدیریت بحران در مشارکت زنان به چه اندازه موثر می باشد؟
					۱۴- نقش آگاهی و شناخت را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۱۵- تاثیر زندگی در شهرهای بزرگ در افزایش تمایل به مشارکت زنان در مدیریت بحران چه میزان است؟
					۱۶- به چه میزان تعداد فرزندان بر مشارکت زنان در مدیریت بحران اثر گذار است؟
					۱۷- زنان مشارکت در امور مدیریت بحران را تا چه اندازه برای خود شکوفایی انجام می دهند؟
					۱۸- نقش حس هم نوع دوستی را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۱۹- به چه میزان نیاز به پیشرفت در زنان منجر به مشارکت آنان در مدیریت بحران می شود؟

بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	
					۲۰- به نظر شما تا چه حد مشوق های مالی می تواند در جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟
					۲۱- تحلیل آسیب های وارده در بلایای گذشته تا چه حد بر جلب مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر است؟
					۲۲- نقش شجاعت فردی را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۲۳- به نظر شما سن و سال تا چه حد می تواند در مشارکت زنان در مدیریت بحران موثر باشد؟
					۲۴- نقش پایگاه اجتماعی (نوع شغل، سطح فرهنگ و...) را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟
					۲۵- نقش پایگاه اقتصادی (ثروت، میزان درآمد) را در مشارکت زنان در مدیریت بحران چگونه ارزیابی می کنید؟

۲۶- چنانچه راهکاری در زمینه افزایش مشارکت زنان در مدیریت بحران دارید بفرمائید.

۲۷- لطفا نظرات و پیشنهادات خود را درباره این موضوع بیان فرمائید.